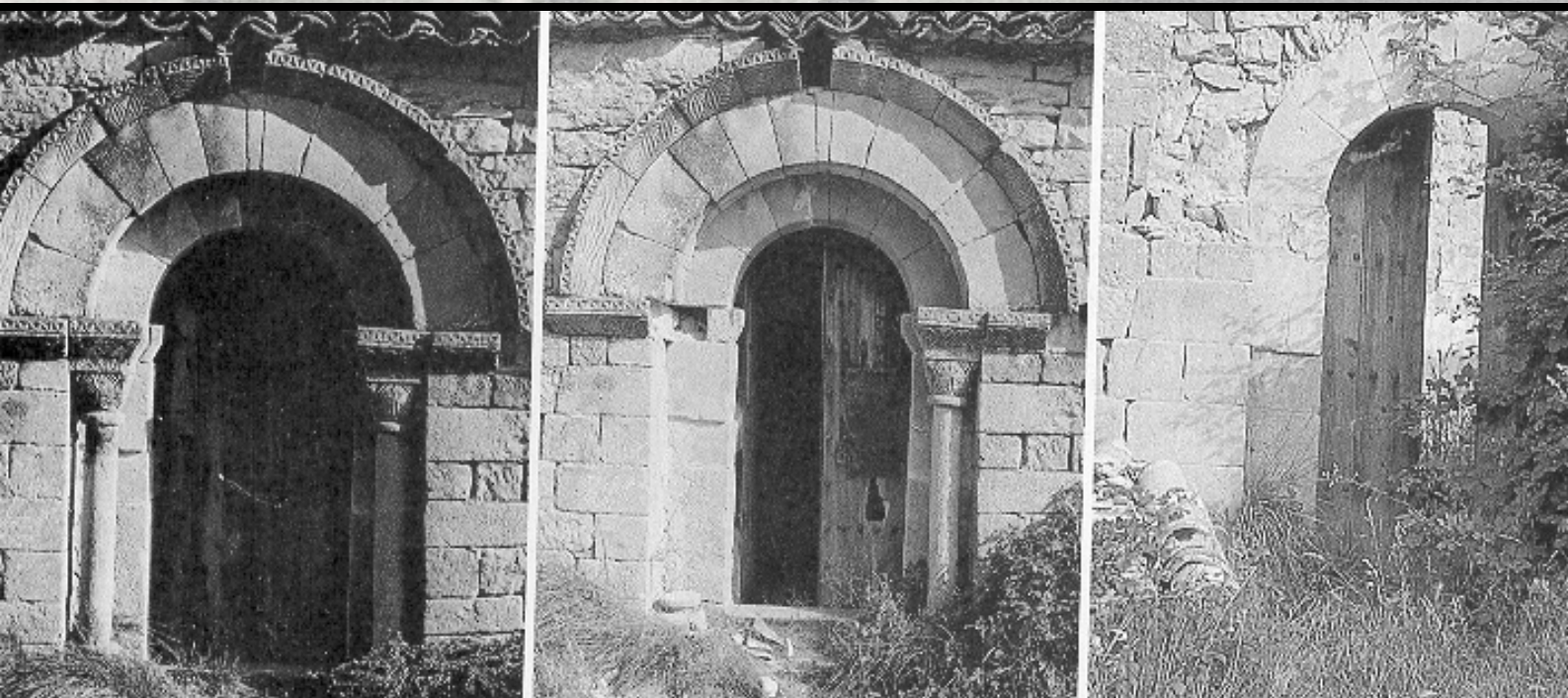

L'ESPOLI DEL PATRIMONI
ARQUEOLÒGIC I
HISTÒRIC-ARTÍSTIC: L'ALT PIRINEU
CATALÀ AL SEGLE XX.

JORDI CAMPILLO QUINTANA

6 Bibliografia

Nota referent a la Bibliografia: per tal de facilitar la recerca de cites, el llistat bibliogràfic que citem a continuació s'ha dividit en cinc apartats. El primer d'ells engloba les obres de caràcter general, entre d'altres: diccionaris, obres sobre demografia alt-pirinenca o d'àmbit jurídic, així com tots els llibres o articles citats entre els capítols 1 al 4. Els quatre blocs restants recullen tota la bibliografia citada dins de cadascun dels períodes que hem identificat, excepte, com acabem de dir, les obres sobre la situació socio-econòmica, demogràfica i el marc legal que encapçalen els capítols i que ja han estat recollides en l'apartat d'obres generals. Aquesta estructura provoca en ocasions que una mateixa obra aparegui citada en dos o més blocs diferents.

Obres generals

Abella, R. 1975. *La vida cotidiana durante la guerra civil. La España Republicana*. Barcelona: Ed. Planeta.

Adams, L. 1974. *Art cop. Robert Volpe: Art crime detective*. Nova York: Dodd, Mead & Company.

Adandé, A. i Sossou, C. P. 1995. "Trafic Illicite de biens culturels: les cas de la république du Bénin". *Le trafic illicite des biens culturels en Afrique*. ICOM: 31-35.

Agències 1984a. "Un industrial grec va encarregar el furt del Museu de Budapest". *Avui*. 17 de gener de 1984: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Agències 2004. "El grito' robado de nuevo". *La Vanguardia*. 23 d'agost de 2004: 23-24. [Exemplar original]

Ainaud de Lasarte, J. 1973. *Guia del Museu D'Art Romànic*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

Alcolea, S. i Sureda, J. 1975. *El romànic català: pintura*. Barcelona. Juventud.

Alonso, M^a.R. 1992. *El patrimonio histórico. Destino público y valor cultural*. Madrid: Ed. Civitas.

Alegre Avila, J.M. 1994. *Evolución y régimen jurídico del patrimonio histórico*. Madrid: Ministerio de Cultura.

Álvarez, J.L. 1989. *Estudios sobre el Patrimonio Histórico Español y la Ley de 25 de Junio de 1985*. Madrid. Civitas.

Anònim 2003. "Sense títol" [en línia]. Document disponible a: <http://www.centrodecriminologia.com/DiccionarioTipologia.HTM> - 101k.

Assimov, I. 1993. *Historia de los egipcios*. Ediciones del Prado. Madrid.

Bajet, E. et alii. 1983. *Codi de dret canònic*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Ballart, J. 1997. *El patrimonio histórico y arqueológico: valor y uso*. Barcelona: Ariel Patrimonio histórico.

Baraut, C. 1982. "La presència i repressió del catarisme al Bisbat d'Urgell". *Rev. Urgellia* 5: 491.

Barcia, R. 1882. *Diccionario general etimológico de la lengua española*. Barcelona: Seix editores.

- Barrero, C. 1990. *La ordenación jurídica del patrimonio histórico*. Madrid: Ed. Civitat S.A.
- Bergeron, L. 1995. "Arqueología industrial, pasado y presente". *Revista de Historia Industrial* 7: 177.
- Bernades, J. "Pirineus, Museografia i Gestió del Patrimoni", Màster de la Universitat de Barcelona. Palau de Noguera (Pallars Jussà) 3 de setembre de 1999 (1998-2000). [inèdita].
- Bessières, M. 2001. "Indiana Jones ya no tiene porvenir". [En línia]. Entrevista A Lindel Prott. División del Patrimonio Cultural de la UNESCO. El Correo de la UNESCO. Abril. Disponible a http://www.unesco.org/courier/2001_04/sp/doss11.htm [Consulta: 30 de desembre de 2001]
- Blanco, N. 2001. "Expoliadores. Sibaritas delincuentes". *Cambio* 16. 1555: 70-71. 24 de setembre de 2001.
- Blazina, V. 1997. "El memoricidio como crimen contra la humanidad". *Studia Croatica* 135: 195.
- Blázquez, A. 1985. *Diccionario Latino-Español/Español-Latino*. Barcelona. Editorial Sopena.
- Borràs, Mª L. 1985a. "Lluís Plandiura". Dins *Coleccionistas de arte en Catalunya*. Barcelona: Biblioteca de La Vanguardia. 21-40. (Col·leccionable)
- Borràs, Mª L. 1985b. "Frederic Marés, el coleccionista invicto". Dins *Coleccionistas de arte en Catalunya*: Biblioteca de La Vanguardia. 69-84. [Col·leccionable]
- Bosch, R. 2002. "La Guardia Civil se incauta de 200.000 piezas de arqueología". *El Periódico*. 10 de febrer de 2002: 41 [Exemplar fotocopiats]
- Bossard, A. 1974. "Les vols des biens culturels". *Revue Internationale de la Police Criminelle* 226: 63. Març de 1974.
- Bostick, W. A. 1978. *Guide pour la sécurité des biens culturels*. Paris: UNESCO.
- Bourguignon, A. i Choppin, J.E. 1994. *L'art volé: enquête sur le vol et le trafic des objets d'art*. Paris: Ed. La Découverte.
- Bragulat, J. 1969 (editor). *Vint-i-cinc anys de vida puigcerdanesa. 1901-1925*. Barcelona.
- Bravo, M^al. 1982. *Un capítulo fundamental de la museología: la seguridad en los museos*. Madrid: Biblioteca profesional ANABAD.

Bregal, A. i Bouquand, G. 1992. "L'action des services de police face au trafic et au vol des antiquités et objets d'art". Dins NEGRI, Vincent: *Protection pénale du patrimoine archeologique*. Paris : Ed. L'Hermès.

Brent, M. 1994. "La expoliación de los emplazamientos arqueológicos. Hacia un futuro sin pasado". *Revista Internacional de la Policía Criminal* 448-449: 26. OICP-INTERPOL.

Bruguera Tallada, J. 1996. *Diccionari etimològic*. Barcelona. Enciclopèdia Catalana.

Burnham, B. 1978. *Art Theft: its scope, its impact and its control*. Nova York: International Foundation for art Research Inc. Publishing Center for Cultural Resources.

Buxo Dulce de Voltes, Mª J. 1967. *Catálogo de publicaciones de la Mancomunidad y la Generalidad de Catalunya*. Barcelona: Diputación Provincial.

Caballé, M. 1992. "Fa 25 anys van segrestar la imatge de la Mare de Déu de Núria". *Catalunya Cristiana*. 3 de setembre de 1992: 11.

Caballero, O. 2004. "El tráfico de arte es, tras el de drogas, una de les actividades mayores del crimen organizado". *La Vanguardia*. 24 d'agost de 2004: 27-28. [Exemplar original]

Cabasés, J. 1982a. "Las tablas de Solsona volverán al museo". *Segre*, 7 d'octubre de 1982. 10. [Exemplar fotocopiado].

Cabasés, J. 1982b. "Las obras de Solsona en manos de la justicia". *Segre*, 19 d'octubre de 1982. 10. [Exemplar fotocopiado].

Cabasés, J. 1982c. "El fiscal pide 22 años por la apropiación de las tablas de Solsona". *Segre*, 27 de noviembre de 1982. 10. [Exemplar fotocopiado].

Campo, C. J. 1992. "Destruídos restos neolíticos en Sant Quirze del Vallès". *El País*. 30 de gener de 1992: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Camps E. 1935. *El arte románico en España*. Barcelona: Editorial Labor.

Canovaro, F. 1977. *Il furto di oggetti d'arte. Lineamenti per una elaborazione del fenomeno*. Roma.

Carbonell Esteller, E. 1981. *L'ornamentació en la pintura romànica catalana*. Barcelona: Artstudi.

Carreras i Martí, M. 1982. "Itinerari de la imatge de la Mare de Déu de Núria durant els anys 1936-1941". *Església d'Urgell* 113: 7-8. Juliol-Agost de 1982. La Seu d'Urgell.

Castells Serra, J. 1975. "El martiri de les coses". Dins *Martirologi de l'església d'Urgell, 1936-1939*: 225-262. La Seu d'Urgell: Bisbat d'Urgell.

Clara, J. 1993. *Desaparició i retorn de la imatge de la mare de deu de Núria (1967-1972)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Biblioteca Serra d'Or.

Cohnen, F. 2003. "El Saqueo de la Historia". *Rev. Muy Especial* 8: 31-35. [Exemplar fotocopiats]

Conforti, R. 1994. "Los carabinieri y la protección del patrimonio cultural italiano". *Revista Internacional de la Policía Criminal* 448-449: 50. OICP-INTERPOL.

Conforti, R. 2000. "Situation en Italie. Vol et trafic du patrimoine en Europe". *Cent Objects disparus. Pillage en Europe* ICOM: 29-33. Barcelona.

Corachan, J. 2004a. "La Interpol ayuda a la policía noruega a buscar 'El grito'". *El Periódico de Catalunya*. 29 d'agost de 2004: 61. [Exemplar original]

Corachan, J. 2004b. "Una xarxa va entrar 12.000 quilos d'haixix a Catalunya". *El Periódico de Catalunya*. 21 de setembre de 2004: 8. [Exemplar original]

Cortés, A. 2002. "Actuaciones policiales contra los expolios arqueológicos". Dins *La protección del patrimonio arqueológico contra el espolio*. Sevilla: Dirección General de Bienes Culturales de la Junta de Andalucía, Consejería de Cultura. 61-78.

Cutchet, S. 1978. *Llívia, enclau espanyol a França*. Barcelona.

DDAA. 1972. "Contre le pillage des oeuvres d'art". *Chronique de l'UNESCO*, vol. XVIII, núm. 12. Paris: UNESCO.

DDAA 1987. "Val d'Aran – Solsonès". *Catalunya Romànica, volum XIII*. Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana.

DDAA 1992. "Alt Urgell – Andorra". *Catalunya Romànica, volum VI* Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana.

DDAA 1993. "Pallars Jussà – Pallars Sobirà". *Catalunya Romànica, volum XV* Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana.

DDAA 1994a. *El patrimoni històric artístic, volum 2, Bages Berguedà, Solsonès, Cerdanya*. Manresa: Regió 7 Biblioteca Comarcal de Catalunya.

DDAA 1994b. "Presencia y memoria de los santos". *Revista d'espiritualidad* 155: 165-213.

DDAA 1995a. "Cerdanya - Conflent". *Catalunya Romànica, volum VII*. Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana.

DDAA 1995b. *Diccionari de la llengua catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.

DDAA 1996. "Alta Ribagorça". *Catalunya Romànica, volum XVI*. Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana.

DDAA 1997a. "Cent objectes disparus- Looting in Angkor/Pillage a Angkor. 2a edició. Paris: ICOM, EFEO.

DDAA 1997b. Cent objectes disparus- Pillage en Amerique Latine. Paris: ICOM, EFEO.

DDAA 2002. *Diccionari de la llengua catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Enciclopèdia Catalana.

DDAA (s.d.) "Cien años de vida en el mundo". *La Vanguardia 1881-1981*. (1) Pàg. 25 [Col·leccionable]

De Salas, P. 1800. *Compendium latino-hispanum*. Barcelona: Ex Typographia Conjugum Sierra & Martí.

Des Portes, E. 1994. "La lucha contra el tráfico de bienes culturales: una prioridad para los profesionales de los museos". *Revista Internacional de la Policia Criminal*. 448-449: 25-36. OICP-INTERPOL.

Des Portes, E. 1997. "Patrimoine artistique moral et politique". *Le Monde* 15. Paris. 14 de gener.

Delcor, M. 1970. *Les verges romàniques de la Cerdanya i el Conflent*. Barcelona: Rafael Dalmau editor.

Dioma, J.C., Compaore, C. E. i Souleymane, T. 1995. "Trafic Illicite de biens culturels: la situation de Burkina Faso". *Le trafic illicite des biens culturels en Afrique*. ICOM: 37-43.

Dionis, G. 2003. "El saqueo del Museo y de la Biblioteca Nacional de Bagdad fue intencionado y planificado". [En línia]. Disponible a <http://www.elguanche.net/saqueomuseo.htm>. UE.21 d'abril de 2003. [Consulta:12 de maig de 2003]

Durussel, L. 2002. "Le rôle des archéologues dans la lutte contre le pillage et le trafic d'antiquités". Neuchâtel. Suïssa. *Mémoire de licence Université de Neuchâtel. Institut D'Archéologie Classique*. Neuchâtel. Suïssa.

Egurbide, P. 1991. "Un perturbado rompe a martillazos el pie izquierdo del 'David' de Miguel Ángel." *El País*, 15 de septiembre de 1991: número de planes no visible. [exemplar fotocopiats]

Egurbide, P. 1993. "Un coche bomba mata a cinco personas en florencia y destruye una parte de la galería de los oficios". *El Pais*, 28 de mayo de 1993: Número de plana no visible. [Exemplar fotocopiat]

Escala, A. 1993. "Los daños en la galería de los Uffizi son mas graves de lo que en un principio se pensó". *La Vanguardia*, 30 de mayo de 1993: Número de plana no visible. [Exemplar fotocopiat]

Espinosa, J. 2002. "Los daños causados al patrimonio artístico afectan a todo el continente, siendo Nigeria el país más afectado. Los conflictos bélicos son un buen caldo de cultivo para el pillaje y el expolio". *Descubrir el arte* 42: 44-46. Agost de 2002.

Esterow, M. 1973. *The art stealers*. Nova York: Edit. Mac Millan.

Feliciano, H. 2004. *El museo desaparecido*. Barcelona: ed. Destino.

Feocze B. 1992. "Más de 500 monumentos croatas han sido destruidos o dañados". *El Periódico*. 6 de junio de 1992: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiat]

Fernández, R. 2003. (Inspector Jefe, Jefe de la Brigada de Patrimonio Histórico de la Comisaría General de la Policía Judicial) *Tráfico ilícito de obras de arte. El caso del robo a Esther Koplowitz*. "IV Jornadas de sensibilización en el patrimonio cultural". La seguridad de los bienes del patrimonio histórico-artístico. Uncastillo 6 de juny de 2003. [inèdit]

Fernández, M. i Costas, F. 2000. "El valor del patrimonio industrial en una dimensión educativa europea". Iber. Didáctica de la ciencias sociales. *Geografía e historia* 23: 51.

Ferran, E. 2003a. "L'estafa de l'antiquari de Mataró. [En línia]. Disponible a *El Punt Digital*. 12 de juliol de 2003. Disponible a http://www.vilaweb.com/www/el_punt/. [Consulta: 13 de juliol de 2004]

Ferran, E. 2003b. "Detenen l'antiquari de Mataró que es va quedar els objectes dels clients". [En línia]. Disponible a *El Punt Digital*. 26 de juliol de 2003. Disponible a http://www.vilaweb.com/www/el_punt/ [Consulta: 27 de juliol de 2004]

Fontova, R. 1995. "Destrozos en un yacimiento romano de Barcelona". *El Periódico*. 27 d'abril de 1995: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiat]

Foster, B. R. i Foster Polinger, K. 2003. "Missing in action". [En línia]. Disponible a <http://www.nytimes.com/2003/04/17/opinion/17FOST.html?ex=1051156800&en=af3d4f85c4aca036&ei=5062&partner=GOOGLE>. *New York Times*. 17 d'abril de 2003. [Consulta:12 de maig de 2003]

Fox, C. 1999. "SOS patrimonio". *Fuentes UNESCO* 117: 10-14. Novembre de 1999. Barcelona.[edició espanyola]. [Exemplar original]

Galceran, S. 1970 (editor). L'ocupació francesa de 1462 al 1493 y N^a S^a de Gracia. Ripoll: 78 i següents.

Galceran, S. 1977. *Dietari de la fidelíssima vila de Puigcerdà*. Barcelona: Fundació Vives Casajuana.

Ganau, J. 1998. *La protección de los monumentos arquitectónicos en España y Cataluña, 1844-1936: Legislación, organización, inventario*. Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida.

García Candau, J. 1967. "El robo de la virgen de Nuria". Actualidad española 811. 20 de juliol de 1967: 46-49.

García Fernández 1987. *Legislación sobre el patrimonio Histórico*. Madrid: ed. Tecnos. 43-44.

García Planas, P. 1992. "Las mafias internacionales de arte saquean el rico patrimonio arqueológico de Albania". La Vanguardia, 13 d'abril de 1992: [Número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Gaya Nuño, J. A. 1961. *La arquitectura española en sus monumentos desaparecidos*. Madrid: Editorial Espasa-Calpe.

Gómez Portela, R. 2003. "El saqueo de tumbas en el Antiguo Egipto: termómetro social". [En línia]. *Amigos de la Egiptología*. 7 de maig de 2003. Disponible a <http://www.egiptologia.com/sociedad/saqueo/saqueo.htm> [Consulta 20 de desembre de 2003]

Gonyok, C. i Dabi, M. 1995. "Le trafic illicite des biens culturels". *Le trafic illicite des biens culturels en Afrique*. ICOM:153-158.

González, J. C. 2002. "Italia, Francia, Alemania y Bélgica son los países de la UE más afectados por el robo de obras de arte. En un continente que se mueve a golpe de estadísticas, no hay datos sobre el expolio". *Descubrir el arte* 42: 36-37. Agost de 2002.

Guasch, J. 1884. "Excursió de Puigcerdà a la Seu d'Urgell i Valls d'Andorra". *Memòries de l'associació catalanista d'excursions científiques, Volum VII*: 365.

Gudiol Coromines, E. 1997. *Josep Gudiol i Ricart*. Vic: Patronat d'Estudis Osonencs.

Gudiol Cunill, J. Mn.(prev) 1929. "Els primitius" [segona part] *La pintura sobre fusta a la Pintura Mig-aval catalana*. Vol.II: 287-293. Barcelona..

Gudiol Ricart, J. 1986. *Pintura gòtica catalana*, Barcelona: Polígrafa: 6 i 7.

Guisasola Lerma, C. 2001. Delitos contra el patrimonio cultural: Artículos 321 a 324 del Código Penal. València: Tirant lo Blanch.

Hernández Hernández, F. 2002. *El patrimonio cultural: la memoria recuperada*. Gijón: Ed. Trea.

Hernández, F. X. 2005. "Museografía didáctica". Dins, Santacana, j. i Serrat, N. *Museografía didáctica*. Barcelona: Ed. Ariel: 23-29.

J.J. 2005. "Una gran esllavissada destrueix el jaciment arqueològic de Sont Matge". [En línia]. Disponible a <http://www.diaridebalears.com/segona.shtml>. *Diari de Balears*. 10 febrer de 2005.[Consulta 11 de febrer de 2005]

Jiménez, D. 2002. "China, Birmania, Tailandia, Indonesia, Vietnam y Afganistán han sido sistemáticamente saqueados. El tráfico de obras de arte en oriente es imparable, debido a la demanda de los coleccionistas". *Descubrir el arte* 42: 39-40. Agost de 2002.

Juan, J. 1988b. "Uno de los ladrones de la Miró intentó cambiar tres cuadros por varios kilos de cocaína en Milán". *El País*. 3 de juny de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Kagan, J. 2000. "Situation en France". Vol et trafic du patrimoine en Europe. Cent Objects diparus. *Pillage en Europe*:15-21. ICOM. Barcelona.

Kean, H. 1998. "Some problems of constructing and reconstructing a Suffragette's Life: Mary Richardson, suffragette, socialist and fascist". *Women's History Review*, vol. 7 núm. 4: 475-493.

Kemp, B. J. 1996. *El antiguo egipto. Anatomía de una civilización*. Barcelona: Ed. Crítica.

Labernia, P. 1865. *Diccionari de la llengua catalana*. Barcelona: Espasa Germans Editors.

Lara Figueroa, C. A. 2001. "El saqueo de las imágenes sacras guatemaltecas. El robo de la identidad nacional". [En línia]. Document disponible a *Diario La Hora Digital*. Semana 12 al 18 de mayo de 2001. Universidad de San Carlos de Guatemala. Guatemala de la Asunción. [Consulta :15 d'abril de 2002]

Leitch, D.1969. *The discriminating theft*. Nova York: Edit. Holt, Rinehart and Winston.

Lentz, T. W. 2003. "The Destruction of the Past. World Heritage vs. National Patrimony". *Materials matters*. Setembre de 2003: 1

López, J. F. 2001. "Ojo al arte". [En línia]. Disponible a *Revista Poder (Digital)*. 29 de setembre de 2001. [Consulta: 1 d'octubre de 2001]

López Palomeque, F. i Majoral, R. 1981. "Emigración y cambio económico en el Pirineo catalán. Supervivencia de la montaña". *Actas del Coloquio hispano-francés sobre las áreas de montaña*. Madrid: Servicio de publicaciones agrarias. 299-232.

Lluent, J.M. 2002. *Expolio y fraude en el arte*. Barcelona: Centro Universitario E.A.E. Winterthur.

Luzán, J. 2004. "En busca del arte robado". *El País semanal* 1468: 25-29. 14 de novembre de 2004.

Madrenys, P. 1992. "Fa vint-i-cinc anys van segrestar la Mare de Déu de Núria". *El Punt*. 19 de juliol de 1992: 35.

Magán, J. M^a. 2001. "La protección policial del patrimonio histórico: Aspectos legales y organizativos". *Patrimonio Cultural y derecho* 5: 91-126. Madrid: Asociación Hispania Nostra.

Majoral, R. 1979. "El despoblament al Pirineu i els canvis en l'ús del sòl". A *Jornades de l'Alta muntanya catalana*. Del 14 al 17 de juny de 1979. Església d'Urgell 82: 19-26. La Seu d'Urgell.

Majoral, R. 1981. "El despoblament al Pirineu i els canvis en l'ús del sòl". *Església d'Urgell* 100: 36-42. La Seu d'Urgell.

Mankowitz, W. 1987. *Gioconda: The Misadventures of the Mona Lisa from August, 191, When She Mysteriously Disappeared from the Louvre*. London: W.H. Allen.

Marchena, D. 1988. "El supremo y la audiencia de Barcelona todavía discuten por un robo de arte denunciado en 1974". *La Vanguardia*, 12 d'abril de 1988: Núm de planes no visible. [Exemplar fotocopiats].

Marés Deulovol, F. 2000 (1977). *El mundo fascinante del coleccionismo y de las antigüedades. Memorias de la vida de un coleccionista*. Barcelona: Institut de Cultura, Museu Frederic Marés. Ajuntament de Barcelona.

Martí Sanjaume, J. 1926. *Dietari de la vila de Puigcerdà. Amb sa vegueria de Cerdanya i Sotsvegueria de la Vall de Ribes*. Vol.1. Ripoll.

Martín De Pozuelo, E. i Tarín, S. 2001. "Arte en búsqueda y captura". *La Revista de La Vanguardia*. 28 de gener de 2001: 8-9. [Exemplar fotocopiats]

Martínez López, M.D.P.(director) 1862. *Diccionario latino-español*. [Sexta edición]. Madrid: Librería de Agustín Jubera.

Martorell, M. 2002. "Los continuos conflictos bélicos han provocado aquí más daños que los saqueadores de tesoros. Sólo en los museos de Irak han sido robadas más de 4000 piezas de gran valor cultural". *Descubrir el arte* 42: 41-43. Agost de 2002.

Mas, R. 2004. "Lladres per amor a l'art, pirates de galeria". *Revista el temps* 1055: 24-25. 31 d'agost a 6 de setembre. Edicions del País Valencià.

Matias, I. 1997. "La lucha contra el tráfico ilícito de arte". *Jornadas de la Guardia Civil y la conservación de bienes culturales*. Ávila, 1997

Melikian, S. 2001. "Vandalismo en nombre del Islam". [En línia]. 11 de març de 2001. Disponible a <http://www.elpaís.es>. [Consulta el 10 de gener de 2004]

Meyer, K. E. 1973. *The plundered past*. Nova York: Edit. Atheneum.

Middelmas, K. 1975. *The double market. Art theft and art thieves*. Westmead: Edit. Saxon House.

Mielgo, 2004. "La màfia d'Oslo sospitosa". *El Periódico de Catalunya*. 29 d'agost de 2004: 61. [Exemplar original]

Miguélez, L. *et all.* 1917. *Código de derecho canónico y legislación complementaria*. Madrid. Editorial Católica.

Mimran, J. M. 1994. "El Servicio central francés para la represión del robo de obras de arte y objetos de arte". *Revista Internacional de la Policía Criminal* 448-449: 60-64. OICP-INTERPOL.

Miravittles, J. 1972. *Episodis de la Guerra Civil Espanyola*. Barcelona: Ed. Pòrtic.

Moliner, M. 1986. *Diccionario de uso del español*. Madrid: Edit. Gredos. Biblioteca Románica Hispánica. Vol. A-G.

Montet, P. 1990. *La vida cotidiana en los tiempos de Ramses*. Madrid: Ediciones de Temas de Hoy.

Mora, C. 2004. "Los cuadros de Munch no tenían seguro contra robo". *La Vanguardia*. 24 d'agost de 2004: 27. [Exemplar original]

Moreno, M^a. M. 1992. "Iniciativa pide explicaciones por lo ocurrido en la masía de Sant Feliu". *Diario de Terrassa*. 1 de febrer de 1992: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Moussa, O., Boubé, G., Maga, A. I. 1995. "Préservation et conservation du patrimoine culturel et physique en République du Niger". *Le trafic illicite des biens culturels en Afrique*. ICOM: 153-158.

Murphy, D. 1994. "Art pirates, Archaeology: the Treasures of China's ancient tombs are being smuggled out of the country". *Newsweek, The International Newsmagazine*: 36. 22 d'agost de 1994.

Nadal *et alii.* 2004. *El camino de Santiago del norte*. Madrid: El País Aguilar.

Noah, R. 1998. *The Man Who Stole The Mona Lisa*. New York: St. Martin Press.

Noguera, A. 1977. *Les marededéus romàniques de les terres gironines*. Barcelona: Artstudi, art Romànic 5: 89-95 i 213.

O'Rourke, M. 2003. "Raiders of the lost art why didn't we Project The Nacional Museum and Library in Bagdad". *Slate Senior Editor, Slate*. 17 d'abril de 2003: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Oficina de Relaciones Informativas y Sociales de la Guardia Civil 2002a. "Desarticulada una red dedicada al expolio arqueológico". [En línia]. Disponible a <http://www.guardiacivil.org>. 18 de juliol de 2002 [Consulta 28 de juliol de 2002]

Oficina de Relaciones Informativas y Sociales de la Guardia Civil 2002b. "Desarticulada una red dedicada al expolio arqueológico en varias comunidades Autónomas". [En línia]. Disponible a <http://www.guardiacivil.org>. 30 de juliol de 2002. [Consulta: 10 d'agost de 2002]

Okpo Eyo, E. 1997. "Les trésors d'un art national en péril". *La lutte contre le trafic illicite des biens culturels*. UNESCO. Division du patrimoine culturel: 85-90.

Olivar, A. 1970. *El nuevo calendario litúrgico*. Barcelona: Ed. Estela.

Orozco, G. i Pérez, E.J. 1996. *La tutela civil y penal del patrimonio histórico, cultural o artístico*. Madrid: Mc Graw Hill.

Paczensky, G. i Ganslmayr, H. 1985. *Nefertiti quiere volver a casa. Los tesoros del tercer mundo en los museos de Europa*. Barcelona: Ed. Planeta.

Pallaruelo, S. 1999: "Patrimonio cultural y antropología". *Jornadas sobre patrimonio cultural: un enfoque pluridisciplinar*. Saragossa: 18-19.

Pérez Bastardas, A. 1986. *Bolvir, Notes geogràfiques i històriques*. Barcelona: Ed. Mediterrània.

Pey Estrany, S. 1997. *Diccionari de sinònims, idees afins i antònims*. Barcelona: Editorial Teide.

Pi De Cabanyes, O. 1988. "El segrest d'obres d'art". *Reflexions. Avui*. 7 de juny de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Pierron, V. 1992 . "L'UNESCO et le trafic des biens culturels" . *Archeologia* 284, novembre : 41.

Pons, A.1992. "Núria". *Avui*. 18 de juliol de 1992: [Número de planes no visible. Exemplar fotocopiats].

Prat Carós, J. 1993. "Antigalles, relíquies i essències: reflexions sobre el concepte de patrimoni cultural". *Revista d'etnologia de Catalunya* 3 juliol: 122-131.

Prats, L. 1995. "Algunes consideracions entorn de les relacions entre patrimoni, turisme i desenvolupament al Pirineu català". *Curs d'Estudis Pirinencs. Juliol 1993-1994*. La Seu d'Urgell. Caixa de Catalunya: 65-77.

Prats, L. 1998. "El concepto de patrimonio cultural". Madrid. *Política y Sociedad* 27: 63-76.

Quintano Ripollés, A. 1966. *Comentarios al Código Penal*. Madrid :Revista de Derecho Privado.

Ramata, Soré 2004. On nous vole notre âme! Le Bien Culturel, Âme d'une communauté.[En línia]. *Disponible a L'Événement digital*. 10 de gener de 2004. [Consulta el 20 de gener de 2004]

Redacció 1982a. "Obres sostretes podrien tornar al Museu Solsona". *Regió 7*, 7 d'octubre de 1982: Portada.[Exemplar fotocopiati]

Redacció 1982b. "Les taules no foren les úniques obres espoliades". *Regió 7*, 9 d'octubre de 1982: 3.[Exemplar fotocopiati]

Redacció 1982c. "Les taules gòtiques són a Solsona". *Regió 7*, 19 d'octubre de 1982: 13.[Exemplar fotocopiati]

Redacció 1982d. "Procesan al ex-director del Museo de Solsona". *Segre*, 30 de desembre de 1982. 6. [Exemplar fotocopiati]

Redacció 1984a. "Un industrial grec va encarregar el furt del Museu de Budapest". *Avui*, 17 de gener de 1984: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]

Redacció 1988a. "Acusan de hurto al cura exdirector del museo de Solsona". *Segre*, 13 d'abril de 1988: [Núm de planes no visible. Exemplar fotocopiati]

Redacció 1997c. "Los alcances del mercado negro del arte". *Noticias de Argentina*. [En línia]. Disponible a <http://old.clarin.com.ar/diario/1997/03/23/SocIndex.html>. Buenos Aires. 23 de març de 1997. [Consulta el 15 d'agost de 1997]

Redacció 2003k. "Devastador terremoto golpea a la histórica ciudad de Bam".[en línia]. Disponible a <http://www.islamorient.com/articulos/noticias/terremoto.htm>. 26 de desembre de 2003. [Consulta el 12 de gener de 2004]

Redacció 2005a. "Demanen tres anys per a un empleat que va robar peces del Museu d'Arqueologia". *Avui*, 12 gener 2005: 36 [Exemplar fotocopiati]

Redacció 2005b. "Un funcionario del MNAC (sic), acusado de robar obras por valor de casi 100.000 euros". *El País*, 12 de Enero de 2005: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]

Refus, R. 1972. "Les vols d'objectes d'art". *Revue Internationale de la Police Criminelle* 90: 41. Maig de 1972.

Reit, S. 1981. *The Day They Store The Mona Lisa*. New York: Summit Books.

- Relaño, A. 1983. "Tesoros para jornaleros sin tajo". *El País*, 11 de setembre de 1983: 21. [Exemplar fotocopiati]
- Rivero San José, J.M^a 1977. *Una Catalunya que hemos de salvar*. Tarragona: Ediciones de Cámara.
- Robson, E. 2003a. "Method to madness in museum looting". *Los Angeles Times*. 17 d'abril de 2003: [número de plana no visible. Exemplar fotocopiati]
- Robson, E. 2003b. "The trashing of civilisation". *The Age*. [Melbourne]. 15 abril de 2003: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]. [Aquest article aparegué originalment a: *The Guardian*]
- Rodríguez, P. 1987. "Piratas del arte, graves expolios en el patrimonio arqueológico español". *Revista Interviú*: 43-47. 2 de setembre de 1987. [Exemplar fotocopiati]
- Roigé, X. 2004a. *La musealització de la societat rural. Formes de treball a les terres de l'Ebre. Recerca i interpretació*. Tarragona. Edicions El Mèdol.
- Roigé, X. 2004b. *La recerca com a eina de gestió del patrimoni etnològic*. Govern Balear, Mallorca, 2004. [inèdit]
- Sabartés Guixés, J. M^a. 1993. *L'èxode pallarès. Crisi demogràfica i davallada poblacional als Pallars i L'alta Ribagorça (1857-1991)*. Tremp: Ed. Garsineu.
- Sabartés Guixés, J. M^a. 1998. *Població i territori a l'Alt Pirineu català. Anàlisi demogràfica de les comarques de l'Alt Urgell, Alta Ribagorça, Cerdanya, Pallars Jussà, Pallars Sobirà i Vall d'Aran*. Tremp: Ed. Garsineu.
- Sáez, A. 1995a. "Erik el Belga vuelve a Roda de Isábena 16 años después de expoliarla". *Segre*. 12 d'agost de 1995: 42 [Exemplar fotocopiati]
- Sala, M. 1983. "Hallan un cementerio en Peramola, a causa de un incendio forestal". *Segre*. 17 d'agost de 1983: 6. [exemplar fotocopiati]
- Salinero, C. 1997. *El patrimonio cultural en el código penal de 1995*. Barcelona: Cedecs derecho penal.
- Salsas, A. 1899. *La Cerdagne espagnole*. Perpinyà: 65-71.
- Sanuy, J.M. 1988. "Frú frú de sotanas". *Segre*, 6 de juny de 1988. 3. [Exemplar fotocopiati]
- Schur, L. 1994. "La base de datos 'Rosa' de INTERPOL Ottawa". *Revista Internacional de la Policia Criminal* 448-449: 65-67. OICP-INTERPOL.
- Shepard, R.F. 1981. "Why and How They Stole the Mona Lisa." *ART news*, Febrer de 1981: 125-127.

Semene, S. 2005. "El regal del Tsunami". *El Periòdic d'Andorra*. 10 de març de 2005: 4. [Exemplar original]

Serrano, Mª D. 1980. *Cròniques de la frontera*. Barcelona: Ed. Planeta.

Sidibé, S. 1995. "La lutte contre le pillage du patrimoine culturel malien et l'exportation illicite: efforts nationaux et coopération internationale". *Le trafic illicite des biens culturels en Afrique*. ICOM:119-126.

Solé Lladó, D. 1991. "Per què es destrueix el patrimoni?". Diari de Barcelona Dossier 30. 26 de juliol.[número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Solé Sabaté, J. M. 1984. "La desaparició de la 'Verge de Núria'". *Catalunya durante el franquismo*. Barcelona: 257-259. Biblioteca de la Vanguardia.

Soriano, J. M. 1993. "Evolució del poblament i transformació del territori a les comarques de La Cerdanya i L'Alt Urgell". *Curs d'estiu d'estudis Pirinencs*:103-120. La Seu d'Urgell.

Soto, F. J. 2003. "Vasijas y Ladrones". [En línia]. Disponible a <http://www.la-lectura.com.ensayo/opinion>. [Consulta 10 de desembre de 2003]

Storch De Gracia, J. J. 2002. "La historia del expolio arqueológico es una crónica del coleccionismo artístico europeo y norteamericano, principales clientes del mercado de antigüedades". *Descubrir el arte* 42: 50-52. Agost.

Torras C.A. 1924. *Cerdanya*. Barcelona: Guies del Pirineu Català, Volum IX.

Toscer, O. 2001. Les filières secrètes de l'art volé. [En línia] Le Nouvel Observateur, setmana del 9 d'agost de 2001. Disponible a www.fsa.vlaval.ca/. [Consulta: 20 d'agost de 2001]

Renau, J. 1980. *Arte en peligro*. València: Fernando Torres.

Roma, J. 1991. "Els precedents de l'etnologia pirinenca". *Curs d'Estudis Pirinencs. Juliol 1989-1990*: 199-205. La Seu d'Urgell. Caixa de Catalunya.

Vercouter, J. 1986. *La recherche de l'Égypte oubliée*. Paris: Gallimard collection. Découvertes Gallimard.

Campillo, X. I Villaró, A. 1988. "Causes i conseqüències del despoblament". *MAB, 6 Alt Pirineu*: 61-64. La Seu d'Urgell.

Wurgaft, R. 2002. "Latinoamérica. Los huaqueros son una plaga que afecta a todo el continente, desde Argentina hasta México. Durante la última década, quinientas mil piezas han desaparecido de santuarios, tumbas e iglesias". *Descubrir el arte* 42: 47-49. Agost.

1ª etapa: inicis del segle XX (1900-1936).

Ainaud de Lasarte, J. 1973. *Guia del Museu D'Art Romànic*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona.

Ainaud De Lasarte, J. 1993. "Les col·leccions de pintura romànica del Museu Nacional d'Art de Catalunya". *Butlletí del Museu Nacional d'Art de Catalunya* 1: 60-61. Barcelona. MNAC.

Alcolea, S. i Sureda, J. 1975. *El romànic català: pintura*. Barcelona. Juventud.

Baró, M. 1995. "Quan els claustrers i els sepulcres navegaven per l'Atlàntic". *El País*. 15 de juny de 1995: [núm de planes no visible: exemplar fotocopiats]

Bonillo, F. 2004.- "Els veïns d'Isona deixen exposar una talla que amaguen des del 1950". *Segre*. 10 de desembre de 2004: 55. [Exemplar fotocopiats]

Bosom, S., Solé, M. i Blanchon, J.L. 1990. *115 anys de mitjans de comunicació escrits a Cerdanya (1875-1990)* (Revistes, Butlletins i Diaris). Puigcerdà: Consell Comarcal de La Cerdanya:14

Bostick, W. A. 1978. *Guide pour la sécurité des biens culturels*. Paris: UNESCO.

Boronat, Mª J. 2000. *La Política d'adquisicions de la Junta de Museus (1890-1923)*. Barcelona: Junta de Museus.

Bosom, S. 1989. Memòria corresponent als fets relacionats amb la desaparició del "Dietari de la Fidelíssima Vila de Puigcerdà". [Document intern de caire administratiu]

Bragulat, J. 1969 (editor). *Vint-i-cinc anys de vida puigcerdanesa. 1901-1925*. Barcelona.

Consell comarcal del Pallars Sobirà, Ajuntament de Sort. *Acte de lliurament de la reproducció de la imatge de la Mare de Déu del Remei de Sort (XIII-XIV), actualment al Museu Diocesà de la Seu d'Urgell*. [Tríptic]. Sort. Consell Comarcal del Pallars Sobirà, 2003.

Corresponsal 1908. "Lladres a l'església d'All". *Ceretania* 102. 17 d'octubre de 1908: 3.

Delcor, M. 1970. *Les verges romàniques de la Cerdanya i el Conflent*. Barcelona: Rafael Dalmau editor.

Folch i Torres, J. M^a 1923. "Frontal romànic amb la llegenda de Santa Cecília procedent de l'església parroquial de Bolvir (Cerdanya)". *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans, vol. VI*: 761-770. Barcelona.

Galceran, S. 1977. *Dietari de la fidelíssima vila de Puigcerdà*. Barcelona: Fundació Vives Casajuana.

Galceran, S. i Solé, J. 1985. *Història de la Vall de Meranges*. Ripoll: Ajuntament de Meranges.

Gay de Montellà, R. 1949. *Guía de la Cerdanya Española y francesa*. Puigcerdà. 38-39.

Gay de Montellà, R. 1964. *La Cerdanya*. Barcelona. Editorial Selecta. Volum 364: 127-128.

Guasch, J. 1884. "Excursió de Puigcerdà a la Seu d'Urgell i Valls d'Andorra". *Memòries de l'associació catalanista d'excursions científiques, Volum VII*: 365.

Guillamet, F. 2004. "El ecomuseu incluye la iglesia románica de Sorpe en sus rutas". *La Mañana*, 4 de juliol de 2004: 50. [Exemplar fotocopiats]

Hernández Hernández, F. 2002. *El patrimonio cultural: la memoria recuperada*. Gijón: Ed. Trea.

Junta de Museos de Barcelona 1954: *Guía de los Museos de Arte, Historia y Arqueología de la provincia de Barcelona*. Barcelona: Ayuntamiento de Barcelona.

Marés Deulovol, F. 2000 (1977). *El mundo fascinante del coleccionismo y de las antigüedades. Memorias de la vida de un coleccionista*. Barcelona: Institut de Cultura, Museu Frederic Marés. Ajuntament de Barcelona.

Martí Sanjaume, J. 1926. *Dietari de la vila de Puigcerdà. Amb sa vegueria de Cerdanya i Sotsvegueria de la Vall de Ribes*. Vol.1. Ripoll.

Martí Sanjaume, J. 1927. *Las vírgenes de Cerdanya*. Lleida: Tipografia Mariana.

Miguélez, L. *et alii*. 1917. *Código de derecho canónico y legislación complementaria*. Madrid. Editorial Católica.

Monsalvatge, F. 1909. *Nomenclàtor històric de las iglesias parroquiales y rurales, santuarios y capillas de la provincia i diócesis de Gerona*. 3 volums. Olot.

Nadal *et alii*. 2004. *El camino de Santiago del norte*. Madrid: El País Aguilar.

Noguera, A. 1977. *Les marededéus romàniques de les terres gironines*. Barcelona: Artstudi, art Romànic 5: 89-95 i 213.

Nogués Torre, J. M^a 2002. "Una joia del segle XIII, l'encenser de Covet". *Lo raier* 220: 28. juny de 2002.

Pijoan, J. 1948. "Pròleg". *Les pintures murals romàniques de Catalunya. Monumenta Cataloniae, Volum IV*. Barcelona: editorial Alpha.

- Pla, J. 1981. "Tres biografies. Joan Maragall. Un assaig, vida i miracles de Josep Pijoan, Francesc Pujols. Notes". *Obra completa. Volum X*. Barcelona: Edicions Destino. 224-235.
- Porta, R. 2003. "Retorn del Romànic". *El Periòdic D'andorra*, 30 de setembre de 2003: 3-5. [Exemplar original]
- Prat, M. 2000. "La oscura historia del expolio de Tredòs". *Revista Públic* 2: 24-33. Juny.
- Ribó, F. 1998a. "Un anónimo devuelve al obispado de Urgell un retablo gótico robado en la Guerra Civil". *Segre*, 25 de agosto de 1998: 3. [Exemplar fotocopiati]
- Ribó, F. 1998b. "La predela gótica devuelta al obispado de Urgell ya està en la capilla de Bolvir". *Segre*, 26 de agosto de 1998: 10. [Exemplar fotocopiati]
- Ribó, F. 1998c. "El 'milagro' de Bolvir". *Segre*, 30 de agosto de 1998: 15. [Exemplar fotocopiati]
- Roma, J. 1991. "Els precedents de l'etnologia pirinenca". *Curs d'Estudis Pirinencs. Juliol 1989-1990*: 199-205. La Seu d'Urgell. Caixa de Catalunya.
- Sáez *et alii* 2001. "Un retablo del siglo XV lleva casi 30 años escondido en casas de Abella de la Conca". *Segre*. 30 d'agost de 2001: 3. [Exemplar fotocopiati]
- Sáez, A. 2004a.- "Hallan en Harvard el desaparecido retablo gótico de la iglesia de Escalarre". *Segre*. 19 de gener de 2004: 3. [Exemplar fotocopiati]
- Santesmasses, X. 1998. "Bolvir pedirá el retorno de más piezas de arte del museo diocesano de Urgell". *Segre*, 27 de agosto de 1998: 10. [Exemplar fotocopiati]
- Velasco, A. 2004. "Patrimoni a l'exili: la redescoberta de tres taules del retaule major de Sant Martí d'Escalarre (S.XV)" *Conferència impartida al Museu Casa Gasia d'Estèrri d'Àneu*. Inèdita.
- Vives, A. 1978. "Les pintures murals del Museu diocesà d'Urgell". *Urgellia* 1: 421 i ss. La Seu d'Urgell.
- Vives, A. 1982. "L'art popular al Museu Diocesà d'Urgell". *Urgellia* 5: 423 i ss. La Seu d'Urgell.
- Xandri, J.M^a. 1931. "Encara dura!". *Ceretania* 1251. 15 de febrer de 1931:1 [exemplar fotocopiati]

2ª etapa: la Guerra Civil i la postguerra (1936-1960).

Alted Vigil, A. 1984. *Política del Nuevo estado sobre el patrimonio cultural y la educación durante la guerra civil española*. Madrid: Ministerio de Cultura. Dirección General de Bellas Artes.

Álvarez Lopera, J. 1982. *La política de bienes culturales del gobierno republicano durante la guerra civil española*. Vol I i II. Madrid: Ministerio de Cultura. Dirección General de Bellas Artes, Archivos y Bibliotecas.

Anònim 1934. *Revista Sembrador* 14. [enderroc de l'església de Santa Maria]

Armengol J. M. 1993. "La comarca averigua el paradero de todas sus obras de arte religioso". *El Periódico*. 30 de desembre de 1993: [Número de planes no visible. Exempler fotocopiats]

Bastardes R. 1987. "Sant Pèir d'Escunhau", dins "Val d'Aran – Solsonès". *Catalunya Romànica, volum XIII*. Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana. 419-420

Bellmunt Figueras, J., Pous Porta, J., Vigo Pubill, S. 1992. *La Cerdanya. Batllia i Baridà*. Lleida: Pagès Editors.

Blanchon, J.L. 1986. *1936-1937 Une expérience libertaire en Cerdagne*. Mémoire de Maîtrise: 120-132. (inèdita)

Blanchon, J.L. 1987. "Une expérience libertaire en Cerdagne". Toulouse: *Annales du Midi, Revue de la France Méridionale* 177: 87-124.

Bonillo, F. 2004.- "Els veïns d'Isona deixen exposar una talla que amaguen des del 1950". *Segre*. 10 de desembre de 2004: 55. [Exempler fotocopiats]

Bosch Gimpera, P. 1937. "Le Musée d'Archéologie de Barcelone et l'organisation archéologique en Catalogne". *Mouseion* Vol. 39-40: 59-76.

Bosom Isern, S. i Solé Irla, M. 1998. *Carrers i places de Puigcerdà, una passejada per la seva història*. Puigcerdà: Arxiu Comarcal de la Cerdanya.

Bragulat, J. 1969 (editor). *Vint-i-cinc anys de vida puigcerdanesa. 1901-1925*. Barcelona.

Cabasés, J. 1982a. "Las tablas de Solsona volverán al museo". *Segre*, 7 d'octubre de 1982. 10. [Exempler fotocopiats]

Cabasés, J. 1982b. "Las obras de Solsona en manos de la justicia". *Segre*, 19 d'octubre de 1982: 10. [Exempler fotocopiats]

Cabasés, J. 1982c. "El fiscal pide 22 años por la apropiación de las tablas de Solsona". *Segre*, 27 de novembre de 1982: 10. [Exempler fotocopiats]

Cabasés, J. 1983. "Dotarán de alarmas antirobos a las iglesias". *Segre*, 3 de juliol de 1983: 3. [Exemplar fotocopiats]

Cagigós, A. 2001. "El Museu Diocesà d'Urgell". *Església d'Urgell* 298: 1-16. Març-abril de 2001. La Seu d'Urgell.

Camps, J. 1993. "El Crist de València d'Àneu". Dins "Pallars Jussà – Pallars Sobirà". *Catalunya Romànica, volum XV* Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana. 131-132.

Carreras i Martí, M. 1982. "Itinerari de la imatge de la Mare de Déu de Núria durant els anys 1936-1941". *Església d'Urgell* 113: 7-8. Juliol-Agost de 1982. La Seu d'Urgell: Bisbat d'Urgell.

Castells Serra, J. 1975. "El martiri de les coses". Dins *Martirologi de l'església d'Urgell, 1936-1939*: 225-262. La Seu d'Urgell: Bisbat d'Urgell.

Castells Serra, J. 1998. "El retorn d'un retaule. La predel·la gòtica de Bolvir". *Església d'Urgell* 272: 15-16. Juliol-Agost de 1998. La Seu d'Urgell: Bisbat d'Urgell.

Castells Serra, J. 2004. *150 anècdotes amb eclesiàstics de casa nostra*. Guissona: Parròquia de Santa Maria de Guissona.

Chamoso Lamas, Manuel 1943. "El Servicio de Recuperación y Defensa del Patrimonio Artístico Nacional". *Boletín de la Sociedad Española de Excursiones*. Madrid. 174-212 i 258-294. [tirada a part d'aquesta publicació]

Consell comarcal del Pallars Sobirà, Ajuntament de Sort. *Acte de lliurament de la reproducció de la imatge de la Mare de Déu del Remei de Sort (XIII-XIV), actualment al Museu Diocesà de la Seu d'Urgell*. [Tríptic]. Sort. Consell Comarcal del Pallars Sobirà, 2003.

DDAA 1936. "L'Office International des Musées et la protection des monuments et oeuvres d'art en temps de guerre". *Mouseion Vol. 35-36*: 187-200.

DDAA 1961. [4ª edició]. *La dominación roja en España. Causa General instruida por el Ministerio Fiscal*. Madrid: Publicaciones españolas. Dirección General de Información. 175-196.

DDAA 1987. "Val d'Aran – Solsonès". *Catalunya Romànica, volum XIII*. Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana.

DDAA 1992. "Alt Urgell – Andorra". *Catalunya Romànica, volum VI* Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana.

DDAA 1993. "Pallars Jussà – Pallars Sobirà". *Catalunya Romànica, volum XV* Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana.

DDAA 1995a. "Cerdanya - Conflent". *Catalunya Romànica, volum VII*. Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana.

DDAA 1996. "Alta Ribagorça". *Catalunya Romànica, volum XVI*. Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana.

Delcor, M. 1970. *Les verges romàniques de la Cerdanya i el Conflent*. Barcelona: Rafael Dalmau editor.

Díez De Los Rios San Juan, Mª T. 1989. *Inventari de la documentació de la Generalitat de Catalunya al Archivo Histórico Nacional sección Guerra Civil*. Generalitat de Catalunya: Departament de Cultura.

Domènec, I. 1993. "Mare de Déu de la Pietat del castell d'Orcau". Dins "Pallars Jussà – Pallars Sobirà". *Catalunya Romànica, volum XV* Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana: 406

Galceran, S. i Solé, J. 1985. *Història de la Vall de Meranges*. Ripoll: Ajuntament de Meranges.

Gallego i Burín, A. 1938. *La destrucción del Tesoro Artístico de España desde 1931 a 1937*. Granada: Imp. Hno. De Paulino Ventura.

Gonzalez, T. 1993. "Mare de Déu de la Plana", dins "Pallars Jussà – Pallars Sobirà". *Catalunya Romànica, volum XV* Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana: 431.

González, F. i Estrada, J. 2003. "Les Esquadres de Catalunya i la Guerra Civil". *Mossos* 20. Febrer de 2003: 25-26

Gudiol i Ricart, J. ; Spencer Cook, W. W. 1950. *Ars Hispaniae, vol. V i VI*. 234: 243 i 244. Madrid.

Gudiol i Ricart, J. M^a. 1987. *Tres escritos de Josep Maria Gudiol i Ricart*. Barcelona: Col·lecció Opera Minora. 83 -115.

Hernández Hernández, F. 2002. *El patrimonio cultural: la memoria recuperada*. Gijón: Ed. Trea.

Kenyon, F. (Sir) 1937. "La protección du patrimoine artistique en Espagne". *Mouseion Vol. 37-38*: 183-192.

López, D. 1993. "Santa Maria de Buiro", dins "Pallars Jussà – Pallars Sobirà". *Catalunya Romànica, volum XV* Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana. 116.

M.M.B. 1996. "Tredòs abre la iglesia románica cerrada desde hace 21 años". *Segre*, 28 de setembre de 1996: 17. [Exemplar fotocopiado]

Magán, J. M^a. 2001. "La protección policial del patrimonio histórico: Aspectos legales y organizativos". *Patrimonio Cultural y derecho* 5: 91-126. Madrid: Asociación Hispania Nostra.

Manent, A. 1984. "La iglesia católica durante la guerra civil". *Cataluña en la guerra civil española*: 85-92. Biblioteca de La Vanguardia.

Marquès, B. et alii. 2005. *L'església catalana durant el franquisme (1939-1975). Apunts per una història*. Volum I. Barcelona: Editorial Claret.

Mayol, M. J. 1971. *El salvament del patrimoni artístic català durant la guerra civil*. Barcelona: ed. Pòrtic. Col·lecció llibre de butxaca núm. 36.

Ministerio de Justicia. 1943. *Causa General. La dominación roja en España. Avance de la información instruida por el Ministerio Público*. Madrid.

Mir, C. i Prats, F. 1992. "La causa General' com a font historiogràfica. La documentació de Lleida i província". Lleida: *Miscel·lània. Homenatge a Josep Lladonosa*: 697-708. Institut d'estudis Ilerdencs.

Noguera, A. 1977. *Les marededéus romàniques de les terres gironines*. Barcelona: Artstudi, art Romànic 5: 89-95 i 213.

Pous Porta, Joan 1982. "St Jaume de Bellver de Cerdanya". *Església d'Urgell*. Núm. 115. Octubre 1982. La Seu d'Urgell. 6.

Pous Porta, J. i Solé Sabaté, J.M. 1988. *Anarquia i república a la Cerdanya (1936-1939). 'El cojo de Málaga' i els fets de Bellver*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Serra d'Or. 90-94.

Prat, M. 2000. "La oscura historia del expolio de Tredòs". *Revista Públic* 2: 24-33. Juny.

Redacció 1980. "Roben al Museu Diocesà de Sta. M^a de L'Estany". *Regió 7*. 29 de març de 1980: 24. [Exemplar fotocopiàt]

Redacció 1982a. "Obres sostretes podrien tornar al Museu Solsoní". *Regió 7*. 7 d'octubre de 1982: Portada.[Exemplar fotocopiàt]

Redacció 1982b. "Les taules no foren les úniques obres espoliades". *Regió 7*. 9 d'octubre de 1982: 3. [Exemplar fotocopiàt]

Redacció 1982c. "Les taules gòtiques són a Solsona". *Regió 7*. 19 d'octubre de 1982: 13.[Exemplar fotocopiàt]

Redacció 1982d. "Procesan al ex-director del Museo de Solsona". *Segre*. 30 de desembre de 1982: 6. [Exemplar fotocopiàt]

Redacció 1982e. "Piden más procesamientos por el robo de las tablas de Solsona". *Segre*. 18 de desembre de 1982: 7. [Exemplar fotocopiàt]

Renau, J. 1937. "L'organisation de la défense du patrimoine artistique et historique espagnol pendant la guerre civile". *Mouseion Vol.* 39-40: 7-66.

Ribó, F. 1998a. "Un anónimo devuelve al obispado de Urgell un retablo gótico robado en la Guerra Civil". *Segre*, 25 de agosto de 1998: 3. [Exemplar fotocopiati]

Ribó, F. 1998b. "La predela gótica devuelta al obispado de Urgell ya està en la capilla de Bolvir". *Segre*, 26 de agosto de 1998: 10. [Exemplar fotocopiati]

Ribó, F. 1998c. "El 'milagro' de Bolvir". *Segre*, 30 de agosto de 1998: 15. [Exemplar fotocopiati]

Roy, J. 2004. "Un tresor va ser espoliat i lliurat a la conselleria de Tarradellas". *ACTUAL Suplement revista d'economia. Regió 7*. 3 de juliol de 2004: 12. [Exemplar fotocopiati]

Saez, A. 1995. "Erik el Belga vuelve a Roda de Isábena 16 años después de expoliarla". *Segre*. 12 d'agost de 1995: 42. [Exemplar fotocopiati]

Sáez *et alii* 2001. "Un retablo del siglo XV lleva casi 30 años escondido en casas de Abella de la Conca". *Segre*. 30 d'agost de 2001: 3. [Exemplar fotocopiati]

Sáez, A. 2004a.- "Hallan en Harvard el desaparecido retablo gótico de la iglesia de Escalarre". *Segre*. 19 de gener de 2004: 3. [Exemplar fotocopiati]

Sáez, A. 2004b.- "Retornen fragments d'una marededéu gòtica d'Àger destrossada el 1936". *Segre*. 4 de juliol de 2004: 4. [Exemplar fotocopiati]

Santesmasses, X. 1998. "Bolvir pedirá el retorno de más piezas de arte del museo diocesano de Urgell". *Segre*, 27 de agosto de 1998: 10. [Exemplar fotocopiati]

Sanuy, J.M. 1983a. "El obispado de Lleida acusado de 'expoliar' las iglesias de Huesca". *Segre*. 16 d'agost de 1983. 7. [Exemplar fotocopiati]

Sanuy, J.M. 1983b. "Niegan el 'expolio de las iglesias de Huesca'. *Segre*, 17 d'agost de 1983. 6. [Exemplar fotocopiati]

Sanuy, J.M. 1988. "Frú frú de sotanas". *Segre*. 6 de juny de 1988: 3. [Exemplar fotocopiati]

Sindicat Únic de professions lliberals 1937. "Exposició d'Art d'obres salvades per la CNT-FAI". Barcelona. Del 10 d'abril al 2 de maig de 1937. Organitzada per la Secció de Belles Arts. Unió Gràfica.

Soto, F. J. 2003. "Vasijas y Ladrones". [En línia]. Disponible a <http://www.la-lectura.com.ensayo/opinion>. [Consulta 10 de desembre de 2003]

Ventosa, E. 1995. "Santa Maria d'All". *Catalunya Romànica VII*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. 162.

Ventosa, E. 2004. *Les esglésies romàniques de la Cerdanya*. Barcelona: editorial Farell.

3ª etapa: crisi i despoblament de la muntanya (1961-1984).

Agència 1995a. "Girona exige a Erik el Belga que devuelva el arte robado". *Segre*. 24 d'agost de 1995: 50. [Exemplar fotocopiado]

Agència 1995b. "Erik el Belga pide ayuda para hallar una obra robada". *Segre*. 8 de setembre de 1995: 42. [Exemplar fotocopiado]

Agència 1997. "Recuperades dos imágenes robadas en Girona por Erik el Belga". *Segre*. 2 de juliol de 1997: 40. [Exemplar fotocopiado]

Agència 1998. "Indaguen una altra espoliació d'Erik el Belga". *Segre*. 12 de desembre de 1998: 42. [Exemplar fotocopiado]

Ainaud De Lasarte, Joan 1977. "L'església parroquial de Boí i les seves pintures murals". *Església d'Urgell* 57: 32-34. Juliol-Agost 1997. La Seu d'Urgell.

Anònim 1981. Sense títol. *Segon Quadern d'Informació Municipal*. Llívia: Patronat del Museu de la Farmàcia: 47.

Armengol J. M. 1993. "La comarca averigua el paradero de todas sus obras de arte religioso". *El Periódico*. 30 de desembre de 1993: [Número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Bautista, A. 1982. "Buscadores de tesoros una preocupante plaga". *La Vanguardia*. 1 de setembre de 1982: 18. [Exemplar fotocopiado]

Borràs, Mª L. 1985b. "Frederic Marés, el coleccionista invicto". Dins *Coleccionistas de arte en Catalunya*: Biblioteca de La Vanguardia. 69-84. [Col·leccionable]

Bostick, W. A. 1978. *Guide pour la sécurité des biens culturels*. Paris: UNESCO.

Bossard, A. 1974. "Les vols de biens culturels". *Revue internationale de la Police Criminelle* 276: Vol 29.

Buesa, D. 2003a. (Director del Area de Alta Inspección de Educación del Gobierno Civil de Zaragoza). "La protección del patrimonio eclesiástico". *IV Jornadas de sensibilización en el patrimonio cultural. La seguridad de los bienes del patrimonio histórico-artístico*. Uncastillo, 6 de juny de 2003. [inèdit]

Buesa, D. 2003b. "La seguridad de los bienes del patrimonio artístico". *Boletín informativo del Grupo de Historia de Tauste*. 10-18. Tauste: Diciembre del 2003.

Caballé, M. 1992. "Fa 25 anys van segrestar la imatge de la Mare de Déu de Núria". *Catalunya Cristiana*. 3 de setembre de 1992: 11.

Cabasés, J. 1983. "Dotarán de alarmas antirobos a las iglesias". *Segre*. 4 de juliol de 1983: 3. [Exemplar fotocopiado]

Cagigós, A. 2001. "El Museu Diocesà d'Urgell". *Església d'Urgell* 298: 1-16. Març-Abril 2001. La Seu d'Urgell.

Campillo, X. I Villaró, A. 1988. "Causes i conseqüències del despoblament". *MAB, 6 Alt Pirineu*: 61-64. La Seu d'Urgell.

Campillo, J. I Borràs, H. 1996. "Noves dades sobre Iulia Lybica (Llívia, Cerdanya) a partir de la revisió dels materials". *Cypselà XI*: 99-103. Girona.

Casals, M. 1983. "De Arcadio a Erik, el acelerado latrocinio en los museos catalanes". *El País*. 20 de novembre de 1983: [Número de planes no visible. Exempler fotocopiats]

Casanova, E. 2000. "Espoliació i ruïna al Pallars". *Avui*. 2 desembre de 2000: [Número de planes no visible. Exempler fotocopiats]

Chatelain, J. 1976. *Les moyens de lutte contre les vols et traffics illicites des oeuvres d'art dans l'Europe des Neufs*. Paris: Étude élaborée a la demande de la commission des communautés européennes.

Cirbián T. 1984. "Un gitano robaba obras de arte catalanas desde 1980". *El Periódico*. 8 de maig de 1984: [Núm de planes no visible. Exempler fotocopiats]

Clara, J. 1993. *Desaparició i retorn de la imatge de la mare de Déu de Núria (1967-1972)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Biblioteca Serra d'Or.

Comissió Diocesana Per al Patrimoni Artístic i documental. 1978. "Tota la història sobre el retaule d'Abella". *Església d'Urgell* 67: 27-32. Juny. Bisbat d'Urgell.

Cutchet, S. 1971. "Quejas en Llívia". *Destino*. 28 d'agost de 1971: [Núm de planes no visible. Exempler fotocopiats]

Delcor, M. 1995a. "Sant Martí d'Envalls". Dins: "Cerdanya - Conflent". *Catalunya Romànica, volum VII*. Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana. 82-85.

Delcor, M. 1995b. "Sant Martí d'Ix". Dins: "Cerdanya - Conflent". *Catalunya Romànica, volum VII*. Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana. 157.

Delcor, M. 1995c. "Mare de Déu de Targasona". Dins: "Cerdanya - Conflent". *Catalunya Romànica, volum VII*. Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana. 227-228.

Delcor, M. 1995d. "Santa Maria de Prats de Balaguer". Dins: "Cerdanya - Conflent". *Catalunya Romànica, volum VII*. Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana. 436.

DDAA 1967. "Constitució sobre la Sagrada litúrgia, articles 122 i 126". Dins *El Concili Vaticà II, Constitucions, Decrets, Declaracions*. Barcelona: Biblioteca de Autores Cristianos. 225-229.

DDAA 1993. *Estudio sobre la protección de obras de arte contra el robo*. Saint Cloud: INTERPOL.

De Broglie, A. 1972. "Alerte aux vols". *Connaissance des arts* 240: 28-30. Paris.

Esterow, M. 1973. *The art stealers*. Nova York: Edit. Mac Millan.

Farré, G. 1990. "Cultura abre siete expedientes en Lleida por expolio en yacimientos arqueológicos". *Segre*. 13 de maig de 1990: 3. [exemplar fotocopiats]

Ferran, E. 2003a. "L'estafa de l'antiquari de Mataró. [En línia]. Disponible a *El Punt Digital*. 12 de juliol de 2003. Disponible a http://www.vilaweb.com/www/el_punt/. [Consulta: 13 de juliol de 2004]

G.F. 1991a. "Redescubren' 139 objetos de interés en las iglesias de Boí". *Segre*. 22 de maig de 1991: 58. [Exemplar fotocopiats]

Gamboni, D. 1983. *Un iconoclasme moderne: théorie et pratiques contemporaines du vandalisme artistique*. Lausanne: Institut Suisse pour l'Étude de l'art. Les éditions d'En Bas.

García Candau, J. 1967. "El robo de la virgen de Núria". *Revista Actualidad Española* 811: 46-49. 20 de juliol de 1967.

Gonzalez, T. 1993. "Mare de Déu de la Plana", dins: "Pallars Jussà – Pallars Sobirà". *Catalunya Romànica, volum XV* Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana. 431.

J.M.S. 1987. "Juzgan en febrero, el caso del retablo de Abella de la Conca". *Segre*, 4 de gener de 1987. 20. [Exemplar fotocopiats]

Lamet, P.M. 1980. "El expolio de arte sacro". *Iglesia*: 72-76.

Leitch, D. 1969. *The discriminating thief*. Nova York: Edit. Holt, Rinehart and Winston.

Lemle, S. i Lautwein, R. 1990. "Flämische freude". *Ambiente. Die Kunst zu leben*: 168-170. Desembre de 1990.

Lluent, J.M. 2002. *Expolio y fraude en el arte*. Barcelona: Centro Universitario E.A.E. Winterthur.

López, D. 1993. "Santa Maria de Buiro". Dins: "Pallars Jussà – Pallars Sobirà". *Catalunya Romànica, volum XV* Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana.

Mac Leave, H. 1983. *Les voleurs au musée*. Paris: Edit. La table ronde.

Madrenys, P. 1992. "Fa vint-i-cinc anys van segrestar la Mare de Déu de Núria". *El Punt*. 19 de juliol de 1992: 35.

Magán, J. M^a. 2001. "La protección policial del patrimonio histórico: Aspectos legales y organizativos". *Patrimonio Cultural y derecho* 5: 91-126. Madrid: Asociación Hispania Nostra.

Marés Deulovol, F. 2000 (1977). *El mundo fascinante del coleccionismo y de las antigüedades. Memorias de la vida de un coleccionista*. Barcelona: Institut de Cultura, Museu Frederic Marés. Ajuntament de Barcelona.

Martín De Pozuelo, E. i Tarín, S. 2001. "Arte en búsqueda y captura". *La Revista de La Vanguardia*. 28 de gener de 2001: 8-9. [Exemplar fotocopiats]

Martín Ortega, A. 1981. "Treballs arqueològics realitzats a Llívia pel Servei d'investigacions Arqueològiques de la Diputació de Girona". *2on. Quadern Municipal de la Vila de Llívia*: 49-50. Ajuntament de Llívia.

Mayoral, J. 2001. "Amagar el nostre patrimoni religiós?". *Església d'Urgell* 304: 6-7. Octubre 2001. La Seu d'Urgell. [Exemplar fotocopiats]

Mencía, S. 1995. "Erik el Belga promete recuperar las tallas robadas en Arties". *Segre*. 14 de desembre de 1995: 3. [Exemplar fotocopiats]

Mercadal i Aliaga 1991. "L'hàbitat i la necròpolis del Roc d'esperança (Alp, Cerdanya)". *Ceretania* 1: 61-63. Perpinyà.

Meyer, K. E. 1973. *The plundered past*. Nova York: Edit. Atheneum.

Meyer K. E. 1990.- *El Saqueo del Pasado. Historia del Tráfico Internacional Ilegal de Obras de Arte*. México: Fondo de Cultura Económica.

Middelmas, K. 1975. *The double market. Art theft and art thieves*. Westmead: Edit. Saxon House.

Mirabet, A. 1980a . "Protecció del patrimoni artístic diocesà". *Església d'Urgell* 85: 13. Gener 1980. La Seu d'Urgell. [Exemplar fotocopiats]

Mirabet, A. 1980b . "Art". *Església d'Urgell* 87: 18-19. Març 1980. La Seu d'Urgell. [Exemplar fotocopiats]

Mirabet, A. 1980c. "Se'ns han emportat la Mare de Déu". *Església d'Urgell* 90: 9. Juny 1980. La Seu d'Urgell. [Exemplar fotocopiats]

Monestier, M. 1992-1993. *Annuaire International des oeuvres et objets d'art volés 1992/1993*. Paris: Institut de Recherche et documentation International du Marché de l'Art.

Morral et alii 1989. "La cuirassa del Castell de Llívia". *Revista Empúries* 48-50: 142-151. Diputació de Barcelona.

Morral et alii 1995. "La cuirassa del Castell de Llivia". *Dotzè Quadern d'Informació Municipal*. Llivia: Patronat del Museu de la Farmàcia. 83-95.

Museu Diocesà d'Urgell. Bisbat d'Urgell. Extracte del catàleg General del Museu Diocesà de la Seu d'Urgell. [Catàleg]. La Seu d'Urgell. 1977: 5-7.

Nodar, L. A. 1972. "Art Sagrat". *Església d'Urgell* 3: 3-4. Juny 1972. La Seu d'Urgell. [Exemplar fotocopiats]

Padró Parcerisa, J. 1982. "Recerques arqueològiques a Llivia. 4art. Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà: 225-234. Puigcerdà: IEC.

Padró Parcerisa, J. 1983. "Treballs realitzats al jaciment arqueològic de Llivia en la campanya de 1982". 4art. *Quadern Municipal de la Vila de Llivia*: 51-52. Ajuntament de Llivia.

Padró et alii 1989. "Excavacions al jaciment romà del Pla de Prats (Prats de Cerdanya)". *Excavacions arqueològiques d'urgència a les comarques de Lleida*: 133-161. Barcelona.

Padró, J. i Campillo, J. 1998. "L'arqueologia de Llivia i la història antiga de la Cerdanya". *XIè. Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà*: 305-307. Puigcerdà: IEC.

Pita, E. 2003. "Todos los grandes ladrones de arte han hecho mucho bien". 16-7-2003. [en línia]. Document disponible a *El placer de la Vista* <http://www.iconio.com/pf/article.php3?sid=030716/162624>. [Consulta 15 d'octubre de 2003]

Pons, A. 1992. "Núria". *Avui*. 18 de juliol de 1992: [Número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Redacció 1975. "Acta de la primera reunió de la Comissió per al patrimoni artístic i documental". *Església d'Urgell* 36: 5-6. Juny-Juliol 1975. La Seu d'Urgell. [Exemplar fotocopiats]

Redacció 1976. "Resum de les gestions realitzades per la Comissió Diocesana per al patrimoni artístic i documental". *Església d'Urgell* 49: 16-20. Juny-setembre de 1976. La Seu d'Urgell. [Exemplar fotocopiats]

Redacció 1980. "Roben al Museu Diocesà de Sta. M^a de L'Estany". *Regió* 7. 29 de març de 1980: 24. [Exemplar fotocopiats]

Redacció 1980a. "Robo sacrílego en la iglesia de Arties. Roban imágenes de incalculable valor histórico". *Diario de Lérida*. 27 de maig de 1980: 1. [Exemplar fotocopiats]

Redacció 1980b. "Fueron once las obras robadas en Arties". *Diario de Lérida*. 28 de maig de 1980: 10. [Exemplar fotocopiats]

Redacció 1980c. "Veïns de Rajadell empaiten i fan enxampar tres lladres de masies". *Regió 7*. 2 de setembre de 1980: 8.[Exemplar fotocopiati]

Redacció 1982f. "Roban tres imàgenes de una parroquia en el Valle de Arán". *La Mañana*, 12 de setembre de 1982: [núm de planes no visible: exemplar fotocopiati]

Redacció 1984b. "Recuperan obras de arte robadas". *La Vanguardia*. 8 de maig de 1984: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]

Redacció 1985. "Primer detenido por el robo de 1972, del retablo gótico de Abella". *Segre*. 8 de desembre de 1985: 23. [Exemplar fotocopiati]

Sáez, A. 1995a. "Erik el Belga vuelve a Roda de Isábena 16 años después de expoliarla". *Segre*. 12 d'agost de 1995: 42 [Exemplar fotocopiati]

Sáez, A. 1995b. "Gritos de 'ladrón' en una tensa despedida". *Segre*. 16 d'agost de 1995: 4. [Exemplar fotocopiati]

Saez, A. 2001. "L'art de robar". *Segre*. 24 de juny de 2001: 66. [Exemplar fotocopiati]

Sáez *et alii* 2001. "Un retablo del siglo XV lleva casi 30 años escondido en casas de Abella de la Conca". *Segre*. 30 d'agost de 2001: 3. [Exemplar fotocopiati]

Sala, M. 1983. "Hallan un cementerio en Peramola, a causa de un incendio forestal". *Segre*. 17 d'agost de 1983: 6. [exemplar fotocopiati]

Sanuy, J.M. 1985. "Un barcelonés confiesa haber sacado de España el retablo de Abella de la Conca". *Segre*. 21 de desembre de 1985: 22. [Exemplar fotocopiati]

Sanuy, J.M. 1986a. "Cerrado el 'caso' de Abella de la Conca con los ladrones todavía en libertad". *Segre*. 20 de maig de 1986: 3. [Exemplar fotocopiati]

Sanuy, J.M. 1986b. "El fiscal pide 5 años por 'exportar' el retablo de Abella de la Conca". *Segre*. 26 d'octubre de 1986: 24. [Exemplar fotocopiati]

Sanuy, J.M. 1987. "¡Por favor, confiese señor ladrón!". *Segre*. 22 de març de 1987: 41. [Exemplar fotocopiati]

Serrano, Mª D. 1980. *Crónicas de la frontera*. Barcelona: Ed. Planeta.

Solé Sabaté, J. M. 1984. "La desaparició de la 'Verge de Núria'". *Catalunya durante el franquismo*. Barcelona: 257-259. Biblioteca de la Vanguardia.

Soriano, J. M. 1993. "Evolució del poblament i transformació del territori a les comarques de La Cerdanya i L'Alt Urgell". *Curs d'estiu d'estudis Pirinencs*:103-120. La Seu d'Urgell.

Tarragó, J. 1980. "Protecció del patrimoni artístic diocesà". *Església d'Urgell* 85: 13-15. Gener 1980. La Seu d'Urgell. [Exemplar fotocopiats]

Tarragó, J. 1982. "L'art dels nostres pobles". *Església d'Urgell* 115: 8. Octubre 1982. La Seu d'Urgell. [Exemplar fotocopiats]

Trullén, J.M. 1987. "Escunhau". Dins "Val d'Aran – Solsonès". *Catalunya Romànica, volum XIII*. Barcelona: Fundació Enciclopèdia Catalana. : 420-421.

Vigué Viñas, J. 1987. "Santa Maria d'Arties". Dins "El Solsonès- La Vall d'Aran". *Catalunya Romànica Volum XIII*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. 399.

White Muscarella, O. 1977. "Unexcavated objects and Ancient Near Eastern Art". *Bibliotheca Mesopotamica, vol.VII*:153-171.

White Muscarella, O. 1984. "On publishing unexcavated artifacts Art". *J.F.A.11*: 61-66.

4ª etapa: les últimes dues dècades (1985-2004). Inclou el panorama de l'espoli a Catalunya dels darrers vint-i-cinc anys.

A.C.N. 2004a. "Uns desconeguts roben diverses peces de l'església de Sords a Cornellà de Terri". [En línia]. Document disponible a *Agència Catalana de Notícies Press*. 11 de maig de 2004. Disponible a <http://www.noticies.net>. [Consulta 12 de maig de 2004]

A.C.N. 2004b. "Assalten l'església de Sords a Cornellà de Terri i se n'enduen diverses peces de valor religiós". [En línia]. Document disponible a *El Punt digital*, 11 de maig de 2004. Disponible a http://www.vilaweb.com/www/el_punt/. [Consulta 12 de maig de 2004]

A.M. 1989. "La policía recupera 400 monedas antiguas de gran valor y varias piezas únicas". *El País*. 19 de juliol de 1989: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Agència 1995a. "Girona exige a Erik el Belga que devuelva el arte robado". *Segre*. 24 d'agost de 1995: 50. [Exemplar fotocopiado]

Agència 1995b. "Erik el Belga pide ayuda para hallar una obra robada". *Segre*. 8 de setembre de 1995: 42. [Exemplar fotocopiado]

Agència 1997. "Recuperadas dos imágenes robadas en Girona por Erik el Belga". *Segre*. 2 de juliol de 1997: 40. [Exemplar fotocopiado]

Agència 1998. "Indaguen una altra espoliació d'Erik el Belga". *Segre*. 12 de desembre de 1998: 42. [Exemplar fotocopiado]

Agències 1983a. "Roban la campana de la ermita de Sant Salvador, de Borges Blanques". *La Mañana*. 22 de maig de 1983: 13. [Exemplar fotocopiado]

Agències 1983b. "Expolio artístico en el Ensanche". *La Vanguardia*. 14 de juny de 1983: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Agències 1983c. "Roban el retablo de una ermita del Montseny, valorado en un millón". *El Noticiero*. 19 d'octubre de 1983: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Agències 1983d. "Robo en la dirección general de Patrimonio de la Generalitat". *El Periódico*. 14 de setembre de 1983: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Agències 1984b. "Roban pinturas barrocas en una ermita de Guixés". *La Mañana*. 3 de març de 1984: 12. [Exemplar fotocopiado]

Agències 1988a. "La policia va lligant caps per esbrinar qui va robar els Miró". *Diari de Barcelona*. 9 d'abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Agències 1988b. "CiU pregunta sobre la seguretat de la Miró a l'alcalde Maragall". *Diari de Barcelona*. 7 d'abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Agències 1988c. "Un coleccionista podría haber encargado el robo de los Miró, según expertos en arte". *Avui*. Abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Agències 1988d. "El patronato de la Fundación Miró analiza el robo de obras". *El País*. 12 d'abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Agències 1988e. "Más de 250 robos en España". *El País*. Abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Agències 1988f. "La fundación Joan Miró reabre la sala Joan Prats, donde se cometió el robo de seis cuadros del pintor catalán". *El País*. Abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Agències 1988g. "Reunió "de crisi" a la Miró". *Avui*. 12 d'abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Agències 1988h. "L'espoliació de l'art català". *Avui*. Abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Agències 2002. "Roban dos Van Gogh en el Museo del artista en Holanda". *La Mañana*. Diciembre de 2002: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Agències 2003a. "Un vecino de Rosselló era un 'cabecilla' del tráfico con antigüedades". *La Mañana*. 2 de juliol de 2003: 23. [Exemplar original]

Agències 2003b. "Els lladres del Miracle eren un grup organitzat de kosovars". [En línia]. 12 d'abril de 2003. Disponible a *Regió 7 Digital*. Disponible a <http://www.regio7.com>. [Consulta 13 d'abril de 2003]

Agències 2003c. "Un detingut a Lleida acusat de l'assalt al Miracle de Riner". *Segre*. 12 d'abril de 2003: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Agències 2003d. "Un leridano implicado en la red que asaltó la iglesia del Miracle". *La Mañana*. 12 d'abril de 2003: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Agències 2004. "'El grito' robado de nuevo". *La Vanguardia*. 23 d'agost de 2004: 23-24. [Exemplar original]

Albalat, J.G. 1983. "Títol no visible". *Diario de Barcelona*. 7 de setembre de 1983: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Anònim 1981. Sense títol. *Segon Quadern d'Informació Municipal*. Llívia: Patronat del Museu de la Farmàcia: 47.

Anònim 1990. "Llivia recupera materials arqueològics". *Rufaca* 99: 17 Febrer. [Exemplar fotocopiats]

Arce, B. 2003. "Robats tres quadres de Picasso, Van Gogh i Gauguin". *El Periódico*. 23 d'abril de 2003: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Audrerie, D. ; Sachier, R. ; Vilar, L. 1998. "Le patrimoine mondial". *Colloque Que sais-je*. Paris: Presses Universitaires de France.

Badia, E. 2004. "L'estat 'segresta' l'orgue de Cal Vidal". *Regió 7 Societat*. 25 d'abril de 2004: 2-3.

Ballabriga, J. 1997. "Los obispados 'ficharán' todas sus obras de arte para dificultar los robos". *Segre*. 18 de octubre de 1997: 49. [Exemplar fotocopiats]

Ballabriga, J. 1999. "Patrimoni en perill". *Segre*. 14 de novembre de 1999: 72. [Exemplar fotocopiats]

Ballabriga, J. 2004. "Grito de alarma en el arte". *Segre*. 30 d'agost de 1999: 40. [Exemplar fotocopiats]

Ballestrazzi, M. 1989. "Le vol et le recel des oeuvres et objets d'art". Paris: *La lettre de l'ICOM Vol 5*.

Barroso, S. 2003a. "Roben prop d'un centenar d'olis i aquarel·les del magatzem de la galeria d'Amer 'Pedreguet Art'".[En línia]. Disponible a *El Punt Digital*. 15 de març de 2003. Disponible a http://www.vilaweb.com/www/el_punt/ [Consulta 16 de març de 2003]

Barroso, S. 2003b. "Recuperen en un magatzem de Barcelona 91 dels 113 quadres robats a Amer".[En línia]. Disponible a *El Punt Digital*. 27 de març de 2003. Disponible a http://www.vilaweb.com/www/el_punt/ [Consulta: 28 de març de 2003]

Bataller, M. 2004. "Roben set capitells romànics dels segles XI i XII d'una església de Foixà".[En línia]. Disponible a *El Punt Digital*. 5 de juny de 2004. Disponible a http://www.vilaweb.com/www/el_punt/ [Consulta: 6 de juny de 2004]

Bataller, M. i Chicano, D. 2004. "Recuperen dos dels set capitells robats en una església de Foixà i detenen tres sospitosos".[En línia]. Disponible a *El Punt Digital*. 8 de juny de 2004. Disponible a http://www.vilaweb.com/www/el_punt/ [Consulta: 9 de juny de 2004]

Bayona, E. I Grau, J. 2002. "Imputan otros tres robos de arte al hombre que se llevó el Beatus". *Segre*. 12 de març de 2002: 38. [Exemplar fotocopiats]

Bayona, E. 2002. "El cas del lladre sense nom". *Segre*. 25 de març de 2002: 35. [Exemplar fotocopiats]

Bayona, E. 2003. "Desarticulen una banda dedicada a robar i 'exportar' mobles d'època". *Segre*. 21 de juny de 2003: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Bayona, E. I Bonillo, F. 2003. "La Guàrdia Civil recupera una marededéu barroca robada al Pallars l'any 1991". *Segre*. 12 de novembre de 2003: 40. [exemplar fotocopiats]

Bessières, M. 2001. "Indiana Jones ya no tiene porvenir". [En línia]. Entrevista A Lindel Prott. División del Patrimonio Cultural de la UNESCO. El Correo de la UNESCO. Abril. Disponible a http://www.unesco.org/courier/2001_04/sp/doss11.htm [Consulta: 30 de desembre de 2001]

Blanco, N. 2001. "Expoliadores. Sibaritas delincuentes". *Cambio 16*. 1555: 70-71. 24 de setembre de 2001.

Blazina, V. 1997. "El memoricidio como crimen contra la humanidad". *Studia Croatica* 135: 195.

Bohigas, J. 2004. "El Bisbat reconeix que pateix 'nombrosos i continus saquejos' en el patrimoni". [En línia]. Disponible a Diari de Girona (edició digital). 24 d'agost de 2004. Disponible a <http://www.vilaweb.com/www/girona>. [Consulta: 25 d'agost de 2004]

Boixareu, R. 1986. *La revolució i la guerra civil a la Poble de Segur (1936-1939)*. La pobla de Segur. 24.

Bolancell, O. 2003. "Entren de nit al santuari del Miracle i roben setze obres d'art mentre els monjos dormien". Disponible a *Regió 7 Digital*. (falta link). 6 de febrer de 2003. [Consulta: 7 de febrer de 2004]

Bolancell, O. 2004a. "Recuperen una valuosa imatge de la Mare de Déu sostreta fa tres anys de Sant Benet". *Regió 7*. 19 de juny de 2004: 6. [Exemplar fotocopiats]

Bolancell, O. 2004b. "Desarticulada una xarxa que es dedicava al tràfic internacional d'antiguitats". Disponible a *Regió 7 Digital*. 21 de juny de 2003. Disponible a <http://www.regio7.com>. [Consulta: 22 de juny de 2003]

Bosch, R. 2002. "La Guardia Civil se incauta de 200.000 piezas de arqueología". *El Periódico*. 10 de febrer de 2002: 41 [Exemplar fotocopiats]

Boylan, P.J. 1996. "ICOM at fifty". *Museum International* 191. Paris.

Bravo, M^a. 1982. *Un capítulo fundamental de la museología: la seguridad en los museos*. Madrid: Biblioteca profesional ANABAD.

Brent, M. 1994. "La expoliación de los emplazamientos arqueológicos. Hacia un futuro sin pasado". *Revista Internacional de la Policía Criminal* 448-449: 26. OICP-INTERPOL.

Buesa, D. 2003a. (Director del Area de Alta Inspección de Educación del Gobierno Civil de Zaragoza). *La protección del patrimonio eclesiástico*. "IV Jornadas de sensibilización en el patrimonio cultural. La seguridad de los bienes del patrimonio histórico-artístico". Uncastillo 6 de juny de 2003. [inèdit]

Buesa, D. 2003b. "La seguridad de los bienes del patrimonio artístico". *Boletín informativo del Grupo de Historia de Tauste*. 10-18. Tauste: Diciembre del 2003.

Busquets, J. 1983a. "Tres holandeses roban los Modigliani de Llagostera, fingiendo una operación comercial para adquirirlos". *El País*. 28 de juliol de 1983: [número de planes no visible. Exempler fotocopiats]

Busquets, J. 1983b. "Expertos internacionales afirman que los Modigliani presuntamente robados en Llagostera son falsos". *El País*. 28 de juliol de 1983: [número de planes no visible. Exempler fotocopiats]

Busquets, J. 1983c. "La policía española informó a la INTERPOL de la desaparición de los Modigliani de Llagostera". *El País*. 29 de juliol de 1983: [número de planes no visible. Exempler fotocopiats]

Caballero, O. 2004. "El tráfico de arte es, tras el de drogas, una de las actividades mayores del crimen organizado". *La Vanguardia*. 24 d'agost de 2004: 27-28. [Exempler original]

Cagigós, A. 1997. "Robatori i recuperació del Beatus del Museu Diocesà D'Urgell". *Església d'Urgell* 257: 10-16. Febrer de 1997. La Seu d'Urgell.

Cagigós, A. 2001. "El Museu Diocesà D'Urgell. Història, Contingut i identitat". *Església d'Urgell* 298: 15. [Separata]. Abril-Maig 200. La Seu d'Urgell.

Campillo, J. I Borràs, H. 1996. "Noves dades sobre Iulia Lybica (Llívia, Cerdanya) a partir de la revisió dels materials". *Cypselà XI*: 99-103. Girona.

Campillo, X. I Villaró, A. 1988. "Causes i conseqüències del despoblament". *MAB, 6 Alt Pirineu*: 61-64. La Seu d'Urgell.

Campo, C. J. 1992. "Destruïdos restos neolíticos en Sant Quirze del Vallès". *El País*. 30 de gener de 1992: [número de planes no visible. Exempler fotocopiats]

Cannon-Brookes, P. 1994. "Placing a price on documentation". *Antiquity*. 68: 349-350.

Capdevila, C. 1988. "Els museus desemparats". *Avui, a fons*. 10 d'abril de 1988: 6-8

Carcasona, J. 2002. "Cau a Rosselló una xarxa de tràfic il·legal de mobles antics". *Segre*. 30 de novembre de 2002: [número de planes no visible. Exempler fotocopiats]

Carcasona, J. 2004. "Roba una porta de 180.000 euros d'una ermita i la col·loca a casa". *Segre*. 23 d'abril de 2004: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Casabella, J. 2002. "El ladrón sin nombre". *El Periódico*. 6 de març de 2002: 34. [Exemplar original]

Casalé, G. 2004. "La policia, tras la pista de una banda de ladrones de imágenes religiosas". [En línia]. Disponible a *diaridetarragona.com*. Edición última hora. 1 de setembre de 2004. [Consulta: 2 de setembre de 2004]

Castells, J. 1998. "El retorn d'un retaule. La predel·la gòtica de Bolvir". *Església d'Urgell* 272: 15. Juliol-Agost 1998. La Seu d'Urgell. [Exemplar fotocopiats]

Castells, J. i Salomó, R. 1981. *L'esperit de la llar pirinenca*. Barcelona: Ed. Blume

Cela Conde, C.J. 2004. "Robar a Munch". *La Opinión*. [En línia]. Disponible a *A Coruña digital Edición digital n. 1417*. 2 de setembre de 2004. Disponible a <http://www.laopinioncoruña.com>. [Consulta: 3 de setembre de 2004]

Cirbián, T. 1983. "Roban en Piera cerámica catalana del siglo XVIII". *El Periódico*. 21 de juny de 1983: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Clapés, T. i Gafarot, X. 1988. "Robatori per sorpresa a la Miró". *Avui*. 6 d'abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Clapés, T. 1988a. "El robatori de la Miró s'investiga en totes les línies". *Avui*. 8 d'abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Clapés, T. 1988b. "Alerta a les fronteres per evitar la sortida dels quadres de la Miró". *Avui*. Abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Clapés, T. 1988c. "La policia segueix la pista d'Erick el Belga en l'afer de la Miró". *Avui*. Abril de 1988: 18. [Exemplar fotocopiats]

Clapés, T. 1988d. "La policia esperava que els lladres de la Miró fessin un pas en fals". *Avui*. 3 de juny de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Clapés, T. 1988e. "Els lladres van tractar els Miró com col·leccionistes". *Avui*. 7 de juny de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Clausó, E. 1996a. "Dos encapuchados roban el 'Beatus de Liébana' de La Seu, de valor incalculable". *Segre*. 30 de setembre de 1996: 9. [Exemplar fotocopiats]

Clausó, E. 1996b. "El obispado de Urgell sella la puerta del museo tras el robo del Beatus". *Segre*: 7 de novembre de 1996: 40. [Exemplar fotocopiats]

Clausó, E. i Ricou, J. 1996a. "La Guardia Civil distribuye por todo el mundo fotos del libro robado en La Seu". *Segre*. 2 d'octubre de 1996: 34. [Exemplar fotocopiats]

- Clausó, E. i Ricou, J. 1996b. "Un vecino de La Seu llegó a ver a los ladrones del 'Beatus' cuando huían". *Segre*. 17 d'octubre de 1996: 39. [Exemplar fotocopiati]
- Clausó, E. i Ricou, J. 1997. "El 'cerebro' del robo del Beatus dice que se lo quedó amenazado de muerte". *Segre*. 13 de febrer de 1997: 39. [Exemplar fotocopiati]
- Clausó, E. 1997a. "El delator del 'cerebro' del robo confundió el Beatus con una biblia". *Segre*. 17 de febrer de 1997: 12. [Exemplar fotocopiati]
- Clausó, E. 1997b. "La Generalitat evita *in extremis* el expolio de huevos de dinosaurio en Coll de Nargó". *Segre*. 19 de febrer de 1997: 14. [Exemplar fotocopiati]
- Clausó, E. 1997c. "El mercado negro, destino de los fósiles de Coll de Nargó". *Segre*. 21 de febrer de 1997: 13. [Exemplar fotocopiati]
- Clausó, E. 1997d. "Detenidos dos gemelos en Barcelona acusados de idear el robo del Beatus". *Segre*. 18 de juny de 1997: 41. [Exemplar fotocopiati]
- Clausó, E. 1997e. "Los ladrones del Beatus lo ocultaron dos días cerca del túnel del Cadí". *Segre*. 28 de juny de 1997: 28. [Exemplar fotocopiati]
- Comellas, J. 1997. "Tres dels quatre detinguts a Tarragona confessen haver robat el Beatus de la Seu". *Segre*. 12 de juny de 1997: 4. [Exemplar fotocopiati]
- Conesa, M. 1988. "Dos jueces sentencian que el arte es propiedad del pueblo. *El Periódico*. 12 d'abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]
- Conforti, R. 1994. "Los carabinieri y la protección del patrimonio cultural italiano". *Revista Internacional de la Policía Criminal* 448-449: 50. OICP-INTERPOL.
- Conforti, R. 2000. "Situation en Italie. Vol et trafic du patrimoine en Europe". *Cent Objects disparus. Pillage en Europe* ICOM: 29-33. Barcelona.
- Cookson, N. 1992. "Treasure Trove: dumb enchantment or new law?". *Antiquity* 66: 399-405. [Exemplar fotocopiati]
- Corachan, J. 2004a. "La Interpol ayuda a la policía noruega a buscar 'El grito'". *El Periódico de Catalunya*. 29 d'agost de 2004: 61. [Exemplar original]
- Corachan, J. 2004b. "Una xarxa va entrar 12.000 quilos d'haixix a Catalunya". *El Periódico de Catalunya*. 21 de setembre de 2004: 8. [Exemplar original]
- Corachan, J. 2004c. "Acusado un marchante de arte de BCN de una estafa de 900.000 euros". *El Periódico de Catalunya*. 5 de novembre de 2004: 41. [Exemplar original]

Cortés, A. 1998. "El tràfic internacional d'obres d'art". *Revista Catalana de seguretat pública* 3: 124-132. Escola de Policia de Catalunya. Mollet del Vallès. Desembre.

Cortés, A. 2002. "Actuaciones policiales contra los expolios arqueológicos". Dins *La protección del patrimonio arqueológico contra el espolio*. Sevilla: Dirección General de Bienes Culturales de la Junta de Andalucía, Consejería de Cultura. 61-78.

Clement, E. 1994. "El convenio de la UNESCO de 1970". *Revista Internacional de la Policia Criminal* 448-449: 71-73. OICP-INTERPOL.

Des Portes, E. 1994. "La lucha contra el tráfico de bienes culturales: una prioridad para los profesionales de los museos". *Revista Internacional de la Policia Criminal*. 448-449: 25-36. OICP-INTERPOL.

DDAA 2002. "Valor de mercado vs. Valor patrimonial. Un dilema para la protección de bienes culturales". *Mesa Redonda. Facultad de Geografía e Historia de la Universidad de Sevilla*. 8 de maig de 2002.

DDEG. 2004. "El sagristà revela que els lladres van robar quatre capitells més a Foixà". [En línia]. Disponible a *Diari de Girona edició digital*. 6 de juny de 2004 Disponible a <http://www.vilaweb.com/www/girona>. [Consulta: 7 de juny de 2004]

Dionis, G. 2003. "El saqueo del Museo y de la Biblioteca Nacional de Bagdad fue intencionado y planificado". [En línia]. Disponible a <http://www.elguanche.net/saqueomuseo.htm>. UE.21 d'abril de 2003. [Consulta:12 de maig de 2003]

Doole, J. 2001. "El saqueo del pasado". [En línia]. Disponible a http://www.unesco.org/courier/2001_04/sp/doss11.htm. [Consulta: 27 de setembre de 2001]

Durussel, L. 2002. "Le rôle des archéologues dans la lutte contre le pillage et le trafic d'antiquités". Neuchâtel. Suïssa. *Mémoire de licence Université de Neuchâtel. Institut D'Archéologie Classique*. Neuchâtel. Suïssa.

Echaz, P. 1999. "Robados tres frontales de altar barrocos en la iglesia de Bossòst de Val d'Aran". [En línia]. Disponible a *La Vanguardia (edició digital)*. 11 de novembre de 1999. Disponible a <http://www.lavanguardia.es/> [Consulta: 13 de novembre de 1999]

E.C., A.N. i J.R.S. 1996. "La Guardia Civil cree que el libro robado en la Seu ya está en casa de un coleccionista". *Segre*. 1 d'octubre de 1996: 3. [Exemplar fotocopiats]

EFE 2002. "La Guardia Civil recupera un importante archivo robado en Berga". *ABC*. 1 d'octubre de 2002: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

EFE 2003. "Desarticulen una banda dedicada al tràfic d'antiguitats". [En línia]. Disponible a *El Punt digital*. 21 de juny de 2003. Disponible a http://www.vilaweb.com/www/el_punt/. [Consulta: 22 de juny de 2003]

EFE/ACN 2004. "Un detingut per robar en esglésies va vendre un llibre del segle XVII a la Cerdanya". [En línia]. Disponible a *Diari de Girona edició digital*. 8 de setembre de 2004. Disponible a <http://www.vilaweb.com/www/girona>. [Consulta: 9 de setembre de 2004]

Egurbide, P. 1991. "Un perturbado rompe a martillazos el pie izquierdo del 'David' de Miguel Àngel." *El País*, 15 de septiembre de 1991: número de planes no visible. [exemplar fotocopiado]

Egurbide, P. 1993. "Un coche bomba mata a cinco personas en Florencia y destruye una parte de la galería de los oficios". *El País*, 28 de mayo de 1993: Número de plana no visible. [Exemplar fotocopiado]

Elcacho, J. 1995. "Els ous de dinosaure d'Isona es van recollir de manera il·legal". *Avui*, 6 d'octubre de 1995: 30. [Exemplar fotocopiado]

El Zein, S. 1994. "La importancia de un registro de bienes culturales robados, tras el anteproyecto del convenio UNIDROIT". *Revista Internacional de la Policia Criminal* 448-449: 79-82. OICP-INTERPOL.

E.P.G.1987. "Detinguts per destrossar jaciments arqueològics del període ibèric". *Diari de Barcelona*. 26 de setembre de 1987: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Estañol, A. /ACN 2004. "Roben objectes de plata a l'església de Sords a Cornellà". [En línia]. Disponible a *Diari de Girona Edició Digital*. 11 de maig de 2004. Disponible a <http://www.vilaweb.com/www/girona>. [Consulta: 12 de maig de 2004]

Esteve, P.M. 1990. "Furgadors furtius busquen 'tresors amagats' a Llívia. *Rufaca* 107: 6. Novembre. [Exemplar fotocopiado]

F.M. 1983. "Les peces expoliades han tornat a Mont-rodon". *Ausona*. 22 de juliol de 1983: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Farràs, E. 1996. "La Seu està de dol". *Església d'Urgell* 254: 8-10. Octubre de 1996. La Seu d'Urgell.

Farré, G. 1990. "Cultura abre siete expedientes en Lleida por expolio en yacimientos arqueológicos". *Segre*. 13 de maig de 1990: 3. [exemplar fotocopiado]

Farré, C. 1995a. "Los Mossos investigan un expolio en el yacimiento de Basturs". *Segre*. 28 d'octubre de 1995: 15 [exemplar fotocopiado].

Farré, C. 1995b. "Isona reclama un servicio de vigilancia en el Parc Cretaci para evitar saqueos". *Segre*. 3 de novembre de 1995: 17 [exemplar fotocopiado].

Farré, C. 1995c. "Isona cierra el acceso rodado al yacimiento paleontológico de Basturs". *Segre*. 12 de noviembre de 1995: 30 [exemplar fotocopiado].

Farré, C. 1997. "Las imágenes robadas en la Vall Fosca no están documentadas". *Segre*. 24 d'agost de 1997: 35 [exemplar fotocopiado].

Farré, C. i Terés, A. 1997a. "Roban tres imágenes de los siglos XII y XV en una iglesia de la Vall Fosca". *Segre*. 23 d'agost de 1997: 31.[exemplar fotocopiado].

Farré, C. i Terés, A. 1997b. "Buscan a ciegas las tallas de la Vall". *Segre*. 30 d'agost de 1997:29 [exemplar fotocopiado].

Feocze B. 1992. "Más de 500 monumentos croatas han sido destruidos o dañados". *El Periódico*. 6 de junio de 1992: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Fernández, R.(Inspector Jefe, Jefe de la Brigada de Patrimonio Histórico de la Comisaría General de la Policía Judicial) "Tráfico ilícito de obras de arte. El caso del robo a Esther Koplowitz". *Conferència pronunciada a les "IV Jornades de sensibilització en el patrimoni cultural. La seguridad de los bienes del patrimonio histórico-artístico*. Uncastillo 6 de juny de 2003. [inèdit]

Ferran, E. 2003a. "L'estafa de l'antiquari de Mataró". [En línia]. Disponible a *El Punt Digital*. 12 de juliol de 2003. Disponible a http://www.vilaweb.com/www/el_punt/. [Consulta: 13 de juliol de 2004]

Ferran, E. 2003b. "Detenen l'antiquari de Mataró que es va quedar els objectes dels clients". [En línia]. Disponible a *El Punt Digital*. 26 de juliol de 2003. Disponible a http://www.vilaweb.com/www/el_punt/ [Consulta: 27 de juliol de 2004]

Figuera, M. i Montané, A. 1990. "Seguiment de l'operació 9000 (1)". *Rufaca*100: 40. Març. [Exemplar fotocopiado]

Fontova, R. 1995. "Destrozos en un yacimiento romano de Barcelona". *El Periódico*. 27 d'abrill de 1995: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiado]

Foster, B. R. i Foster Polinger, K. 2003. "Missing in action". [En línia].Disponible a <http://www.nytimes.com/2003/04/17/opinion/17FOST.html?ex=1051156800&en=af3d4f85c4aca036&ei=5062&partner=GOOGLE>. *New York Times*. 17 d'abrill de 2003. [Consulta:12 de maig de 2003]

Fox, C. 1999. "SOS patrimonio". *Fuentes UNESCO* 117: 10-14. Noviembre de 1999. Barcelona.[edició espanyola]. [Exemplar original]

Franco, A. 2003. "Un blanco fácil para ladrones de guante negro". [En línia]. Disponible a <http://www.belt.es/articulos/articulo.asp?id=909-23k>. *Expansión directo (Digital)*. 31 de maig de 2003. [Consulta:1 de juny de 2004]

G.F. 1991a. "Redescubren' 139 objetos de interés en las iglesias de Boí". *Segre*. 22 de maig de 1991: 58.

G.F. 1991b. "La estatua de Sant Pere de la colegiata de Àger, decapitada". *Segre*. 22 d'octubre de 1991: 51. [Exemplar fotocopiati]

Gabernet, J. I Moner, J. 1999. "Nuevo expolio de arte sacro en Aran con el robo de tres frontales del XVIII en la iglesia de Bossòst". *Segre*, 10 de novembre de 1999: 16. [Exemplar fotocopiati]

García, J. 1989. "Roban 7 cuadros de Sanchez-Abelló, valorados en más de medio millón". *Diari de Tarragona*. 10 de gener de 1989: 10. [Exemplar fotocopiati]

García, P. 1997. "Destrozan un milenario dólmen de Vall d'Aguilar". *La Mañana*, 10 d'abril de 1997: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]

González López, I. 2003. "Cercenada la memoria". *Juventud rebelde, Diario de la Juventud cubana*. [En línia]. Disponible a <http://www.jrebelde.cubaweb.cu..> 16 de desembre de 2003. [Consulta: 1 de febrer de 2004]

Graell, P. 2005. "El jaciment de Coll de Nargó, amb més de 3.000 ous de dinosaure". *Segre*. 3 d'agost de 2005: 50. [Exemplar fotocopiati]

Graell, P. 2004. "El Beatus de La Seu, 'acorazado' tras el robo". *Segre*. 30 d'agost de 2004: 41. [Exemplar fotocopiati]

Grau, J. 1995a. "La Generalitat pide 2 años de cárcel por un expolio en un castillo del Pallars". *Segre*. 28 d'agost de 1995: 3. [Exemplar fotocopiati]

Grau, J. 1995b. "Acusan a un vecino de Bellcaire del mayor expolio resuelto en Catalunya". *Segre*. 14 de setembre de 1995: 46. [Exemplar fotocopiati]

Grau, J. 1995c. "Condenado por el primer expolio arqueológico juzgado en Lleida". *Segre*. 22 de setembre de 1995: 42. [Exemplar fotocopiati]

Grau, J. 2002. "Investigan un presunto expolio de piedras en el yacimiento de Isona". *Segre*. 6 de febrer de 2002: 12. [Exemplar fotocopiati]

Grau, J. 2004a. "L'art del misteri". *Segre*. 12 de març de 2005: 47. [Exemplar fotocopiati]

Grau, J. 2004b. "Una porta oberta al robatori". *Segre*. 5 de maig de 2004: 33. [Exemplar fotocopiati]

Guimerà, F. 1983. "Tortosa: La exposición del juguete antiguo, incompleta a causa de un robo". *El Correo Catalán*. 18 de maig de 1983: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]

Hernández, Ó. 1988. "Un jubilado desarmado se encargaba de la vigilancia". *El Periódico*. 6 d'abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]

- Hochfield, S. 1994. "Thieves in temples". *Art News*. Vol. 93, gener. núm. 1: 47.
- I.B.O. 2002. "Cuatro detenidos por robar obras de arte sacro en una ermita del Pallars". *Segre*. 14 de març de 2002: 37. [Exemplar fotocopiât]
- J.B. 1983. "Robo de 30 litografías de Dalí y Tàpies en una galería de Gerona". *El País*. 19 d'octubre de 1983: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiât]
- J.R.S. 1997. "Liberado uno de los 5 detenidos por el robo del Beatus de La Seu". *Segre*, 25 de gener de 1997: 39. [Exemplar fotocopiât]
- J.X. i Ll. C. 1991. "Dañadas las tallas de Franco y Hitler en el claustro de La Seu". *Segre*. 11 de desembre de 1991: 16. [Exemplar fotocopiât]
- J.L.M. 2003. "Dos detinguts per voler vendre els quadres robats a Amer". [En línia]. Disponible a *Diari de Girona Digital*. 27 de març de 2003. Disponible a <http://www.vilaweb.com/www/girona>. [Consulta 1 d'abril de 2004]
- Jané, J. 2004. "Un projecte alternatiu de desenvolupament del Pirineu. Testimoniatge personal sobre la transformació de la Vall de Boí del darrer quart del segle XX (1976-2001)". *Revista Ripacurtia* 2: 151-186. Benavarri.
- Jardí, E. 1988. "Una plaga que se ceba en el mundo del arte". *El Periódico*. abril de 1988: [número de plana no visible. Exemplar fotocopiât]
- Jirásek, P. 2000. "Situation en République Tchèque". *Vol et trafic du patrimoine en Europe. Cent Objects diparus. Pillage en Europe*: 35-39. ICOM. Barcelona. [Exemplar original]
- Jouanny, J. P. i Levy, R. 1994. "La función de INTERPOL". *Revista Internacional de la Policía Criminal* 448-449: 83-88. OICP-INTERPOL.
- Juan, J. 1987. "La policía detiene a dos espoliadores de restos arqueológicos". *El Periódico*. 26 de setembre de 1987:25. [Exemplar fotocopiât]
- Juan, J. 1988a. "La policía sigue 'una buena pista' para hallar los cuadros". *El Periódico*. 7 d'abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiât]
- Juan, J. 1988b. "Uno de los ladrones de la Miró intentó cambiar tres cuadros por varios kilos de cocaína en Milán". *El País*. 3 de juny de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiât]
- Kagan, J. 2000. "Situation en France". *Vol et trafic du patrimoine en Europe. Cent Objects diparus. Pillage en Europe*:15-21. ICOM. Barcelona.
- Kauth, A. (s.d).- "Los robos de obras de arte, o sobre el arte de robar". [En línia]. Disponible a Related:w1.461.telia.com/u46103776/ensayos/textos/kauth1.html. [Consulta 1 de novembre de 2002]

- Lawler, A. 2003. "Impeding War, Dam Hinder Iraqi Preservations Efforts". *Science* 299: 1653-1654. 14 de març de 2003.
- Lemle, S. i Lautwein, R. 1990. "Flämische freude". *Ambiente. Die Kunst zu leben*: 168-170. Desembre de 1990.
- Lentz, T. W. 2003. "The Destruction of the Past. World Heritage vs. National Patrimony". *Materials matters*. Setembre de 2003: 1
- López, J. F. 2001. "Ojo al arte". [En línia]. Disponible a *Revista Poder (Digital)*. 29 de setembre de 2001. [Consulta: 1 d'octubre de 2001]
- Llopart, D. 1991. "La salvaguarda i l'estudi del patrimoni etnològic". *Cultura* 23: 16-17.
- Lluent, J.M. 2002. *Expolio y fraude en el arte*. Barcelona: Centro Universitario E.A.E. Winterthur.
- Luzán, J. 2004. "En busca del arte robado". *El País semanal* 1468: 25-29. 14 de novembre de 2004.
- M.G. 1991. "Roben la imatge d'una marededéu a Aubert". *Diari de Lleida*, 26 de febrer de 1991: 16 [Exemplar fotocopiati]
- Mc. Adams, R. 2001. "Iraq's Cultural Heritage: Collateral Damage". *Science* 293: 1.
- Mach Bosch, E. 1988. "Responsabilidades por el robo en la fundación Miró". *El Periódico*. 22 d'abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]
- Magán, J. M^a. 2001. "La protección policial del patrimonio histórico: Aspectos legales y organizativos". *Patrimonio Cultural y derecho* 5: 91-126. Madrid: Asociación Hispania Nostra.
- Marchisano, F. 1994. "La iglesia católica y su política de salvaguarda y revalorización del patrimonio cultural". *Revista Internacional de la Policia Criminal* 448-449: 38-49. OICP-INTERPOL.
- Marchena, D. 1988. "El supremo y la audiencia de Barcelona todavía discuten por un robo de arte denunciado en 1974". *La Vanguardia*. 12 d'abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]
- Martín De Pozuelo, E. i Tarín, S. 2001. "Arte en búsqueda y captura". *La Revista de La Vanguardia*. 28 de gener de 2001: 8-9. [Exemplar fotocopiati]
- Mas Peinado, R. 2004. "Lladres per amor a l'art, pirates de galeria". *Revista El Temps* 1055: 19-26. 31 d'agost a 6 de setembre. Edicions del País Valencià. [Exemplar original]

- M.A.M. 2004a. "Roban la puerta del siglo XIII de una ermita del Solsonès". *La Mañana*. 10 de març de 2004: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]
- M.A.M. 2004b. "Recuperan la puerta robada de una ermita del Solsonès". *La Mañana*. 23 d'abril de 2004: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]
- M.G. 1991. "Roben la imatge d'una marededéu a Aubert". *Diari de Lleida*, 26 de febrer de 1991: 16 [Exemplar fotocopiati].
- M.M.B. 1995. "Multas por los huevos de dinosaurio". *Segre*, 7 d'octubre de 1995:16. [Exemplar fotocopiati]
- Mencía, S. 1995. "Erik el Belga promete recuperar las tallas robadas en Arties". *Segre*. 14 de desembre de 1995: 3. [Exemplar fotocopiati]
- Mencía, S. 1997. "Roben una talla romànica i tres del segle XVIII a l'església de Sant Fèlix de Vilac". *Segre*. 13 d'octubre de 1997: 3. [Exemplar fotocopiati]
- Mencía, S. 1998. "El Conselh instala alarmas en cuatro iglesias románicas para evitar robos". *Segre*, 8 d'agost de 1998: 12. [Exemplar fotocopiati]
- Mielgo, 2004. "La màfia d'Oslo sospitosa". *El Periódico de Catalunya*. 29 d'agost de 2004: 61. [Exemplar original]
- Mirabet, A. 1996. "El robatori del Beatus ens empobreix a tots". *Església d'Urgell* 255: 8. Novembre-Desembre 1996. La Seu d'Urgell. [Exemplar fotocopiati]
- Mirabet, A. 1997a. "El Beatus ha tornat a casa". *Església d'Urgell* 258: 28-29. Març 1997. La Seu d'Urgell. [Exemplar fotocopiati]
- Mirabet, A. 1997b. "Roben sis imatges a Vilac (Val d'Aran). La més valuosa una talla romànica de la Mare de Déu de Gràcia". *Església d'Urgell* 265: 30. Novembre-Desembre de 1997. La Seu d'Urgell. [Exemplar fotocopiati]
- Mirabet, A. 2000. "Identifiquen a Sitges el Pantocràtor de Tredòs". *Església d'Urgell* 289: 33. Abril de 2000. La Seu d'Urgell. [Exemplar fotocopiati]
- Moner De, J. 1992a. "Desaparece la portada de una de las 'joyas' del Romànico de Taüll". *Segre*. 9 de maig de 1992: 56. [Exemplar fotocopiati]
- Moner De, J. 1992b. "Las piedras de la ermita de Sant Quirc, 'aparecen' a la semana de ser robadas". *Segre*. 14 de maig de 1992: 42. [Exemplar fotocopiati]
- Moner De, J. 1996. "Intentan robar una campana de Sant Climent de Taüll de más de 100 Kilos". *Segre*. 3 de novembre de 1996: 19. [Exemplar fotocopiati]
- Moner De, J. 2004. "Roben una porta del segle XIII d'una església de Guixers". *Segre*. 10 de març de 2004: 18. [Exemplar fotocopiati]

Montañés, J.A. 2006. "Disminuyen drásticamente los robos en el patrimonio artístico en Catalunya". Disponible a *El País digital*. 12 de febrer de 2006. [Consulta 13 de febrer de 2006]

Monzó, F. 1992. "Multen un home que robava restes del castell de Llívia". *Regió* 7, 13 d'agost de 1992: 4 [Exemplar fotocopiati]

Mora, C. 2004. "Los cuadros de Munch no tenían seguro contra robo". *La Vanguardia*. 24 d'agost de 2004: 27. [Exemplar original]

Moreno, M^a. M. 1992. "Iniciativa pide explicaciones por lo ocurrido en la masía de Sant Feliu". *Diario de Terrassa*. 1 de febrer de 1992: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]

Moreno, R. 2004. "Robo a punta de pistola de 'El grito'". *El País, Revista de Agosto*. 23 d'agost de 2004: 23-24.

Morgades, I i Galceran, A. 1988. "Los cuadros de Joan Miró sustraídos en Barcelona no están asegurados debido al coste de las primas". *El País*, 6 d'abril de 1988: número de plana no disponible [Exemplar fotocopiati]

Moulin, A. 1994. "La situación en Bélgica". *Revista Internacional de la Policia Criminal* 448-449: 55-56. OICP-INTERPOL.

Mimran, J. M. 1994. "El Servicio central francés para la represión del robo de obras de arte y objetos de arte". *Revista Internacional de la Policia Criminal* 448-449: 60-64. OICP-INTERPOL.

Meller, H. 2004. "Cielo ancestral". *National Geographic*. Febrer de 2004: 76-85.

Morgades, I i Galceran, A. 1988. "Los seis cuadros de Joan Miró sustraídos en Barcelona no están asegurados debido al coste de las primas". *El País*. 6 d'abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]

M.R.C. i J.L.M. 2004. "Roben 7 capitells a Foixà d'una església romànica valorats en set milions d'euros". *Diari de Girona edició digital*. [En línia]. Disponible a <http://www.vilaweb.com/www/girona>. 5 de juny de 2004. [Consulta 6 de juny de 2004]

O'Rourke, M. 2003. "Raiders of the lost art why didn't we Project The Nacional Museum and Library in Bagdad". *Slate Senior Editor, Slate*. 17 d'abril de 2003: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]

Oficina de Relaciones Informativas y Sociales de la Guardia Civil 2002a. "Desarticulada una red dedicada al expolio arqueológico". [En línia]. Disponible a <http://www.guardiacivil.org>. 18 de juliol de 2002 [Consulta 28 de juliol de 2002]

Oficina de Relaciones Informativas y Sociales de la Guardia Civil 2002b. "Desarticulada una red dedicada al expolio arqueológico en varias comunidades"

Autónomas”. [En línia]. Disponible a <http://www.guardiacivil.org>. 30 de juliol de 2002. [Consulta: 10 d'agost de 2002]

Olea, G. 2003. “La ruta del expolio”. [en línia] Disponible a <http://www.eldiariomontanes.es/patrimonio/repor.htm> - 101k. 13 de Mayo de 2003. [Consulta: 20 de juny de 2003]

Palau, P. 1988. “La policía sigue sin tener pistas concretas sobre el paradero de los cuadros robados en la fundación Miró”. *ABC*. 7 d'abril de 1988: [número de planes no visible. Exempler fotocopiats]

Para, N. 2003. “Atracament a Posidó”. *El Dominical de El Periódico* 62: 55-66. 22-23 de novembre de 2003. [Exempler original]

Pardo, G.(coord.) 2000. *Presse et sauvegarde du patrimoine*. Roma: ICCROM.

Pastor, J.D. 2005. *Objetivo Beato*. Madrid: Taberna Libraria.

Pereda, E. 1988. “Els Miró no van ser robats per encàrrec de cap trama”. *Diari de Barcelona*. 3 de juny de 1988: [número de plana no visible. Exempler fotocopiats]

Pérez, F. 2002a. “Recuperan piezas de arte sacro robadas en el Pallars Jussà”. [En línia]. Disponible a *La Mañana Digital*. 14 de març de 2002. Disponible a <http://www.lamanyana.es>. [Consulta el 15 de març de 2002]

Pérez, F. 2002b. “Cae en Rosselló y Menàrguens una red de traficantes de arte”. *La Mañana*. 30 de novembre de 2002: [número de planes no visible. Exempler fotocopiats]

Pérez, F. 2003. “Intervienen 300 piezas de arte a una red que operaba en Lleida”. *La Mañana*. 21 de juny de 2003: [número de planes no visible. Exempler fotocopiats]

Pérez, F. 2004a. “Hallan dos óleos del siglo XVIII robados en la iglesia de la Pobra”. *La Mañana*. 31 d'agost de 2004: 22 [Exempler fotocopiats]

Pérez, F. 2004b. “Detienen al autor de los robos en varias iglesias de Catalunya”. *La Mañana*. 8 de setembre de 2004: [número de planes no visible. Exempler fotocopiats]

Pi De Cabanyes, O. 1988. “El segrest d'obres d'art”. *Reflexions. Avui*. 7 de juny de 1988: [número de planes no visible. Exempler fotocopiats]

Polk, K. 2000. “The Antiquities trade Viewed as a Criminal Market”. [En línia]. Disponible a <http://www.hk-lawyer.com/2000-9/Sep00-cover.htm>. [Consulta el 19 de desembre de 2000]

Pons, J. 1988. “La viuda de Miró diu que les obres tenen un valor sentimental”. *Avui*. 3 de juny de 1988: [número de planes no visible. Exempler fotocopiats]

Puente, E. 1988. "Los intermediarios clandestinos son una vía peligrosa y fraudulenta". *Galeria Antiquaria* 57: 38-43.

Punsí, A. 2004. "Asalto al santo patrón de Girona .Unos ladrones se llevan diversos exvotos militares del cenotafio de Sant Narcís". [En línia]. Disponible a *El Periódico (digital)*. 18 d'agost de 2004. Disponible a <http://www.elperiodico.es/>. [Consulta el 19 d'agost de 2000]

Ravillard, P. 1994. "Cooperación administrativa para la lucha contra el tráfico de bienes culturales en el seno de la Unión Europea". *Revista Internacional de la Policia Criminal* 448-449: 74-78. OICP-INTERPOL.

Redacció 1980. "Roben al Museu Diocesà de Sta. M^a de L'Estany". *Regió 7*. 29 de març de 1980: 24. [Exemplar fotocopiats]

Redacció 1983. "Roben un milió en obres d'art en el desvalisament d'una galeria". *Punt Diari*. 19 d'octubre de 1983: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Redacció 1984a. "Un industrial grec va encarregar el furt del Museu de Budapest". *Avui*, 17 de gener de 1984: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Redacció 1984b. "Recuperan obras de arte robadas". *La Vanguardia*. 8 de maig de 1984: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Redacció 1987a. "Detenidos tres traficantes de valiosas piezas arqueológicas". *El País*. 26 de setembre de 1987: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Redacció 1987b. "Nou cop als espoliadors professionals de peces arqueològiques". *Avui*. 26 de setembre de 1987: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Redacció 1988a. "Acusan de hurto al cura exdirector del museo de Solsona". *Segre*. 13 d'abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Redacció 1988b. "La fundació no era segura des de l'any 1975". *Diari de Barcelona*. 7 d'abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Redacció 1988c. "El Patronato de la Fundación Miró analiza el robo de las obras". *El País*. 12 d'abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Redacció 1991. "Coleccionismo y patrimonio". *Galeria Antiquaria* 84: 82-85. [Exemplar fotocopiats]

Redacció 1992a. "Sustracciones". *Galeria Antiquaria* 93: 66-67. [Exemplar fotocopiats]

Redacció 1992b. "Asalto a las tallas de santos". *Galeria Antiquaria* 99: 70-71. [Exemplar fotocopiats]

Redacció 1992c. “Intenta vender una estatua del siglo XIV en un bar de Lleida”. *Segre*. 8 d’abril de 1992: 34. [Exemplar fotocopiati]

Redacció 1992d. “La figura decomisada podría ser de un retablo gótico de La Seu Vella”. *Segre*. 9 d’abril de 1992: 42. [Exemplar fotocopiati]

Redacció 1995a. “Robo de antigüedades en Esterri”. *Segre*. 19 d’abril de 1995: 33. [Exemplar fotocopiati]

Redacció 1995b. “Isona reclama a la Generalitat proteger el parque cretáceo”. *Segre*. 1 de setembre de 1995: 12. [Exemplar fotocopiati]

Redacció 1996. “Roban una campana en Àneu”. *Segre*, 29 de setembre de 1996: 62. [Exemplar fotocopiati]

Redacció 1997a. “El psiquiatra que tenía el ‘Beatus’ denunciará ‘barbaridades jurídicas’”. *Segre*. 27 de gener de 1997: 12. [Exemplar fotocopiati]

Redacció 1997b. “Localizada en Europa la hoja del beatus arrancada por los ladrones de la obra”. *Segre*. 3 de maig de 1997: 44. [Exemplar fotocopiati]

Redacció 1997c. “Los alcances del mercado negro del arte”. *Noticias de Argentina*. [En línia]. Disponible a <http://old.clarin.com.ar/diario/1997/03/23/SocIndex.html>. Buenos Aires. 23 de març de 1997. [Consulta el 15 d’agost de 1997]

Redacció 1997d. “Preparen una edició facsímil del Beatus. Amb el robatori desaparegué un full del Codex”. *Església d’Urgell* 260: 29. Maig de 1997. La Seu d’Urgell.

Redacció 1997e. “Reunió d’urgència dels bisbats i la Generalitat pel robatori de Vilac”. *Segre*. 14 d’octubre de 1997: 51. [Exemplar fotocopiati]

Redacció 1997f. “Robatori d’una talla de Santa Anna eleva a 6 les peces del botí de Vilac”. *Segre*. 15 d’octubre de 1997: 52. [Exemplar fotocopiati]

Redacció 1997g. “Acusat de vendre una pintura religiosa del segle XVII robada a Tremp”. *Segre*, 8 de novembre de 1997: 31. [exemplar fotocopiati]

Redacció 1998. “La sentencia del Beatus ya es firme al no recurrirla ni la Fiscalía ni el obispado”. *Segre*. 21 de març de 1998: 48. [exemplar fotocopiati]

Redacció 2000a. “Acuerdo para que los Mossos vigilen las iglesias de Aran para evitar robos”. *Segre*. 19 de febrer de 2000: 16. [exemplar fotocopiati]

Redacció 2000b. “Arties recupera su retablo”. *Segre*. 29 de novembre de 2000: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]

Redacció 2000c. “Operación calaixera” *Diari de Terrassa*. 14 de novembre de 2000: [número de planes no visibles. Exemplar fotocopiati]

Redacció 2002a. “La Guardia Civil recupera obres d’art robades a una església del Pallars Jussà”. [En línia]. Disponible a *Segre* (edició digital). 14 de març de 2002. Disponible a <http://www.segre.com/>. [Consulta el 15-03-2002]

Redacció 2002b. “Anulan la orden de búsqueda del ladrón del Beatus”. *Segre*. 6 de març de 2002: 40. [Exemplar fotocopiats]

Redacció 2003a. “18 detinguts d’una xarxa de l’Europa de l’est per robar a 40 immobles de la Catalunya central”. [En línia]. Disponible a ‘*La Marxa’ El setmanari d’Osona i el Ripollès (digital)*. 19 d’abril de 2003. Disponible a <http://www.osona.com/LaMarxaGen.05.htm>. [Consulta el 20 d’abril de 2003]

Redacció 2003b. “Els mossos recuperen peces de mobiliari antic valorades en dos milions d’euros”. *Avui*. 21 de juny de 2003: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Redacció 2003c. “Un detingut a Lleida acusat de l’assalt al Miracle de Riner”. *Segre*, 4 d’abril de 2003: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Redacció 2003d. “Un leridano implicado en la red que asaltó la iglesia del Miracle”. *La Mañana*. 4 d’abril de 2003: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiats]

Redacció 2003e. “Els lladres del Miracle eren un grup organitzat de kosovars”. [En línia]. Disponible a *Regió 7(digital)*. 12 d’abril de 2003. Disponible a <http://www.regio7.com>. [Consulta el 20 d’abril de 2003]

Redacció 2003f. “La UNESCO solicita la creación de una fuerza policial internacional que ayude a recuperar parte de lo saqueado”. [En línia]. Disponible a *BBC World Service*. 17 abril de 2003. Disponible a <http://www.bbc.co.uk/worldservice/index.shtml>. [Consulta el 20 d’abril de 2003]

Redacció 2003g. “Recuperades en antiquaris obres robades a esglésies”. *Avui*. 12 de novembre de 2003: [número de planes no visibles. Exemplar fotocopiats]

Redacció 2003h. “Beyond Iraq”. [En línia]. Disponible a <http://www.safenow.net/beyond.html>. [Consulta: 15 de desembre de 2003]

Redacció 2003i. “The Illicit Antiquities Trade”. [En línia]. Disponible a <http://www.safenow.net/trade.html>. [Consulta: 15 de desembre de 2003]

Redacció 2003j. “Mercado negro de obras de arte”. [En línia]. Disponible a <http://www.centrodecriminologia.com/DiccionarioTipologia.htm>. [Consulta: 15 de desembre de 2003]

Redacció 2004a. “Entregan a sus propietarios una talla del siglo XVIII robada”. *La Mañana*, 6 de febrer de 2004: 24 [Exemplar fotocopiats].

Redacció 2004b. "Erik el Belga se puso las botas en las iglesias de Lleida". *Segre*. 30 d'agost de 2004: 41. [exemplar fotocopiati]

Redacció 2004c. "Polémica tras el robo de 'El Grito'". [En línia]. Disponible a *Terra arte y cultura (digital)*. 2 de setembre de 2004. Disponible a <http://buscador.terra.com.ar/>. [Consulta: 5 de setembre de 2003]

Redacció 2004d. "El museo robado. El robo de arte se ha convertido en un negocio multimillonario. Así funciona el mundo de los ladrones de arte". [En línia]. 2 de setembre de 2004. Disponible a <http://www.Semana.com>. [Consulta el 5 de setembre de 2003]

Redacció 2004e. "Ladrones de obras de arte. Los cuadros son un botín preciado". [En línia]. Disponible a <http://www.ultimasnoticias.com.ve>. 29 agost de 2004. [Consulta el 5 de setembre de 2003]

Redacció 2004f. "Detingut pel robatori d'obres d'art en esglésies de Tremp i la Pobla". *Segre*, 08 de setembre de 2004: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]

Redacció 2004g. "Detienen el autor de los robos en varias iglesias de Catalunya". *La Mañana*. 8 de setembre de 2004: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]

Redacció 2005a. "Demanen tres anys per a un empleat que va robar peces del Museu d'Arqueologia". *Avui*, 12 gener 2005: 36 [Exemplar fotocopiati]

Redacció 2005b. "Un funcionario del MNAC (sic), acusado de robar obras por valor de casi 100.000 euros". *El País*, 12 de Enero de 2005: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]

Redacció 2005c. "Els Mossos detenen un lladre d'art". *El Periódic d'Andorra*. 18 de gener de 2005: 10. [exemplar original]

Redacció 2005d. "Hallan en un museo de Sitges la tabla que le falta al retablo de Arties". *Segre*. 25 d'agost de 2005: 57. [exemplar fotocopiati]

Ribó, F. 1997. "Autores desconocidos destrozan un dólmen de 3.000 años del Alt Urgell". *Segre*. 10 d'abril de 1997: 51. [exemplar fotocopiati]

Ribó, F. 1998. "Paguen 1'5 milions per un Beatus en una subhasta de Christie's als EUA". *Segre*. 8 de desembre de 1998: 51. [Exemplar fotocopiati]

Ricou, J. 1997a. "El Beatus estaba oculto en la consulta de un psiquiatra para venderlo dentro de 2 años". *Segre*. 23 de gener de 1997: 4. [Exemplar fotocopiati]

Ricou, J. 1997b. "Los ladrones del Beatus eran veteranos en robos de obras de arte". *Segre*, 24 de gener de 1997: 40. [Exemplar fotocopiati]

-

- Ricou, J. 1997c. "Un 'chivatazo' en Sallent condujo a la Guardia Civil hasta el Beatus de La Seu". *Segre*. 8 de febrer de 1997: 32. [Exemplar fotocopiati]
- Ricou, J. 1997d. "La Guardia Civil tiene identificados a los dos autores del robo del Beatus". *Segre*. 13 de març de 1997: 40. [Exemplar fotocopiati]
- Ricou, J. i Terés, A. 1997. "La Guardia Civil recupera en Valencia el Beatus de Liébana robado del Museu Diocesà de La Seu". *Segre*. 22 de gener de 1997: 27. [Exemplar fotocopiati]
- Ricou, J. 1998a. "El judici final del Beatus". *Segre*. 15 de febrer de 1998: 42. [Exemplar fotocopiati]
- Ricou, J. 1998b. "La Audiencia impone un castigo 'blando' a los siete acusados de robar el Beatus". *Segre*. 17 de març de 1998: 3. [Exemplar fotocopiati]
- Rodríguez, C. 2002. "Art robat, art recuperat". *Avui*. 27 de desembre de 2002: 31. [Exemplar fotocopiati]
- Rodríguez, P. 1987. "Piratas del arte, graves expolios en el patrimonio arqueológico español". *Revista Interviú*: 43-47. 2 de setembre de 1987. [Exemplar fotocopiati]
- Robles, P. L. 2003. "Delitos contra el patrimonio artístico". [En línia]. Disponible a *Almotacén* 83: 5-6. [Consulta el 5 de desembre de 2003]
- Rojas, J. D. 2001. "Robos sacrílegos". [En línia]. Disponible a *Diario la Hora*. [Guatemala de la Asunción]. Setmana del 12 al 18 de maig de 2001. Disponible a <http://www.lahora.com/>. [Consulta: 30 de maig de 2001]
- Rovira, M. 2004. "La policia deté tres homes pel robatori dels capitells d'una ermita de Foixà". [En línia]. Disponible a *Diari de Girona*. (edició digital). 8 de juny de 2004. Disponible a <http://www.vilaweb.com/www/girona>. [Consulta: 9 de juny de 2004]
- Ruiz, C. 1988. "La policia segueix la pista d'Erick el Belga en l'afer de la Miró". *Avui*. Abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]
- Saez, A. 2001. "L'art de robar". *Segre*. 24 de juny de 2001: 66. [Exemplar fotocopiati]
- Saiz-Pardo, M. 2001. "Un párroco de un pueblo de Cuenca encabezaba una banda de piezas arqueológicas". *La Verdad*. 4 de març de 2001: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]
- Sales, F. 1988. "Las obras del patrimonio artístico no son valorables, según la sentencia". *El País*. 12 d'abril de 1988: [número de planes no visible. Exemplar fotocopiati]

Sandoval, A.F. 1993. "Roban cinco tallas barrocas de valor incalculable en la iglesia de Porqueres". *La Vanguardia*. 1 de setembre de 1993. [número de planes no visible].

Sans, C. 2004. "Recuperen sis obres d'art robades a les esglésies de la Pobla i Tremp". *Segre*. 31 d'agost de 2004: 35. [Exemplar fotocopiado]

Santafe et alii 1997 (reedició). "Els dinosaures i el seu entorn geològic". Diputació de Lleida. Isona i Conca Dellà.

Sanuy, J.M. 1988. "Frú frú de sotanas". *Segre*, 6 de juny de 1988. 3. [Exemplar fotocopiado]

Sarri, J. M. 2003. "Robatori d'obres d'art del segle XVII al santuari del Miracle". [En línia]. Disponible a *El Periòdic (edició digital)*. 7 de febrer de 2003. Disponible a <http://www.elperiodico.es/>. [Consulta el 9 de febrer de 2003]

Schur, L. 1994. "La base de datos 'Rosa' de INTERPOL Ottawa". *Revista Internacional de la Policia Criminal* 448-449: 65-67. OICP-INTERPOL.

Semene, S. 2005. "El regal del Tsunami". *El Periòdic d'Andorra*. 10 de març de 2005: 4. [Exemplar original]

Serrano, C. 2003. "Assalten una galeria d'art d'Amer i roben més de 80 quadres valorats en 100.000 euros". [En línia]. Disponible a *Diari de Girona Digital*. 15 de març de 2003. Disponible a <http://www.vilaweb.com/www/girona>. [Consulta: 16 de març de 2003]

Serrat, J. 2004. "Robats set capitells romànics d'una ermita de Foixà". *Avui*. 5 de juny de 2004: 44. [Exemplar original]

Silvelo, A. 2002. "Las claves del robo de obras de arte del siglo en España". [En línia]. Disponible a *Terra-arte. Terra Networks, S.A.* Disponible a <http://www.terra.es/>. [Consulta: 16 de març de 2003]

Ramata Soré 2004. "On nous vole notre âme! Le Bien Culturel, Âme d'une communauté". [En línia]. Disponible a *L'Événement digital*. 10 de gener de 2004. [Consulta el 20 de gener de 2004]

Soler, T. i Solano, C. 2004. "Uns desconeguts assalten la capella de Sant Narcís, fiquen la mà al sepulcre i roben un grapat d'exvots". *El Punt digital*. [En línia]. 17 d'agost de 2004. Disponible a http://www.vilaweb.com/www/el_punt/. [Consulta: 18 d'agost de 2004]

Soler, T. 2004. "Contra el setè manament". *El Punt digital*. [En línia]. 24 d'agost de 2004. Disponible a http://www.vilaweb.com/www/el_punt/. [Consulta: 25 d'agost de 2004].

Soto, F. J. 2003. "Vasijas y Ladrones". [En línia]. Disponible a <http://www.la-lectura.com.ensayo/opinion>. [Consulta 10 de desembre de 2003]

- Tarín, S. 1988a. "Los ladrones de la Miró querían expoliar el Museo Picasso". *La Vanguardia*. Juny de 1988: [número de plana no visible. Exempler fotocopiati]
- Tarín, S. 1988b. "Roban dos cuadros en el Parlament de Catalunya". *La Vanguardia*. 12 de maig de 1988: 29. [Exempler fotocopiati]
- Terés, A. 1997. "La jueza encarcela a dos de los cinco detenidos por el robo del 'Beatus'". *Segre*. 26 de gener de 1997: 47. [Exempler fotocopiati]
- Tort, J. 2003. "Desmantellada la xarxa que va espoliar el santuari del Miracle". [En línia]. Disponible a *Avui (edició digital)* <http://www.avui.com/>. 12 d'abril de 2003. [Consulta 10 de desembre de 2003]
- Toscer, O. 2001. "Les filières secrètes de l'art volé". [En línia] *Le Nouvel Observateur*, semana del 9 d'agost de 2001. Disponible a www.fsa.vlaval.ca/. [Consulta: 20 d'agost de 2001]
- Victoria, L. i Vázquez, P. (s.d). "El arte de robar". [En línia]. Disponible a <http://www.quepasa.cl/revista/1397/24.html-14k>. [Consulta: 10 de desembre de 2003]
- Vila, H. 1996. "La Guardia Civil desarticula una banda de ladrones de arte y recupera 2000 objetos" *El País*, 22 de febrer de 1996: [número de planes no visibles. Exempler fotocopiati]
- Visa, L. 2003. "Detenida en Lleida y Terrassa una banda que robaba antigüedades". Disponible a *El País digital*. 21 de juny de 2003. [Consulta 22 de juny de 2003]
- Weinfeld, G. 1993. "Nos musées victimes de vols d'oeuvres d'art". *Nouvelles de l'ICOM*. Vol. 46 3:15-16.
- Wirth, R. 1999. "Turno de oficio. Ladrones foráneos". [En línia]. Disponible a *La Vanguardia (edició digital)*. 13 de novembre de 1999. Disponible a <http://www.lavanguardia.es/> [Consulta: 14 de novembre de 1999]
- Wollák, K. 2000. "Situation en Hongrie". *Vol et trafic du patrimoine en Europe. Cent Objects disparus. Pillage en Europe*: 23-27. ICOM.
- Zavadsky, J. i Horackova, V. 1994. "Robos de obras de arte y antigüedades en la república checa. Situación actual y últimas tendencias". *Revista Internacional de la Policia Criminal* 448-449: 51-54. OICP-INTERPOL.

Congressos i Col·loquis

DDAA 1989. *Colloque International sur le vol et le trafic illicite des biens culturels et oeuvres d'art*. Lyon. Del 5 al 8 de setembre de 1989.

DDAA 1998. *Protección del patrimonio histórico. La Guardia Civil y la conservación de los bienes culturales*. Junta de Castilla y León y Guardia Civil. Valladolid. 1997.

DDAA 1999. *Jornadas sobre la protección del patrimonio Cultural*. Ed. Diputación Foral de Vizcaya. Del 28 al 30 d'abril de 1999. Bilbao.

DDAA 2000. *XX Reunión de asociaciones y entidades para la defensa del patrimonio histórico*. Écija, Sevilla: Hispania Nostra. Del 2 al 4 del 2000.

DDAA 2001. "La policía del patrimonio histórico, prevención, persecución y sanción de las infracciones contra el patrimonio histórico mueble en España". *Serie Encuentros de Primavera en el Puerto 5*. Puerto de Santa Maria. Cádiz.

DDAA 2002. *Trafico ilícito i falsificación de obras de arte y bienes culturales*. Organitzado por la presidencia española. Santiago de Compostela del 10 al 13 de juny de 2002. Conclusions.

Recursos televisius

"Sur la piste des trafiquants d'art". *Des Racines & des ailes*. Coproducció France 3 i CAPA. Emissió setembre de 2003 i Reemissió el 28 juliol de 2004. [inici emissió 20:55 hores]

"El gran Museo del robo". *Las mil caras del crimen*. Servicios informativos de Antena 3. [data d'emissió no disponible]

Tráfico d'antiguitats al tercer món [Notícia]. Telenotícies Nit. TV3, emès el 4 de maig de 2003.

Resolución [Solving It]. Arte codiciado. Discovery Channel, emès el dia 27 de novembre 2004. 24:00 i 04:00 hores

Robo [Stealing It]. Arte codiciado. Discovery Channel, emès el dia 27 de novembre 2004. 24:00 i 04:00 hores

"Patrimoni en venda". C-33, Televisió de Catalunya, emès l'1 de novembre de 2004. [inici emissió 21:29h] [Produït l'any 2000 per SVT (Suècia)]

Recursos cinematogràfics

To catch a thief [Enregistrament vídeo]. Dirigida per Alfred Hitchcock. 106 min. Versió doblada al castellà. Producció de la pel·lícula original: Paramount Pictures Corporation, 1955.

How to steal a Million [Enregistrament vídeo]. Dirigida per Willie Wyler. 123 min. Versió doblada al castellà. Producció de la pel·lícula original: Twentieth Century Fox. 1966.

The general [Enregistrament vídeo]. Dirigida per John Boorman. 1 DVD: 126 min. Versió doblada al castellà. Producció de la pel·lícula original: Merlin Films i J&M. 1998.

Entrapment [Enregistrament vídeo]. Dirigida per Jon Amiel. 112 min. Versió doblada al castellà. Producció de la pel·lícula original: Twentieth Century Fox and Regency Enterprises. 1999.

The Thomas Crown affair [Enregistrament vídeo]. Dirigida per John Mc. Tiernan. 113 min. Versió doblada al castellà. Producció de la pel·lícula original: Irish Dream Time and Metro Goldwing Mayer Pictures. 1999.

Ordinary decent criminal [Enregistrament vídeo]. Dirigida per Thaddeus O'Sullivan. 93 min. Versió doblada al castellà. Producció de la pel·lícula original: Miramax Films. 1999.